

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA BIOTECHNICKÝCH ÚPRAV KRAJINY

MAPOVÁNÍ DROBNÝCH SAKRÁLNÍCH STAVEB VE
VYBRANÉM REGIONU STŘEDNÍCH ČECH

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Kateřina Zimová

Diplomant: Bc. Marie Kadlečková

2016

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Marie Kadlečková

Aplikovaná ekologie

Název práce

Mapování drobných sakrálních staveb ve vybraném regionu Středních Čech

Název anglicky

Mapping of small sacral structures in the selected region of Central Bohemia

Cíle práce

Definovat, typologicky rozdělit, zaměřit a zdokumentovat drobné sakrální stavby (dále již jako DSS) v okrese Beroun (vytvoření geodatabáze) a porovnat současný stav s historickými mapovými podklady.

Rešeršní část práce bude zaměřena na obecný popis DSS (účel stavby, význam,...) a jejich definici a typologii. Dále se bude zabývat jejich propojením s historickými událostmi okresu Beroun, jejich regionálními specifiky a faktickým uplatněním. Spolu s tím budou rozebírány také související demografické ukazatele místních obyvatel jako národnost či náboženské vyznání.

Metodika

Existující drobné sakrální stavby budou identifikovány v terénu pomocí GPS a následně bude vyhotovena základní dokumentace dle vytvořené jednotné metodiky. Z map 3. vojenského mapování bude získána informace o lokalizaci DSS v 19. století, která bude poté porovnána se současným stavem. Výsledky budou zpracovány v textové i grafické podobě (geodatabáze, grafy, tématické mapy).

Doporučený rozsah práce

40 stran bez příloh

Klíčová slova

Inventarizace, geodatabáze, GIS, GPS, historické topomapy, Beroun, Berounsko, památky, sakrální.

Doporučené zdroje informací

BROUŠEK S., JEŘÁBEK R.: Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. Praha, 2007.
BUKAČOVÁ I., HÁJEK T.: Příběh drobných památek (od nezájmu až k fascinaci). České Budějovice, 2001.
CÍLEK V.: Krajiny vnitřní a vnější. Praha, 2005.
HUMPREY C., VITEBSKY P.: Posvátné stavby. Praha, 1998.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. Kateřina Zímová

Garantující pracoviště

Katedra biotechnických úprav krajiny

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2016

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2016

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 10. 04. 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Kateřiny Zímové, a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze 18. 4. 2016

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své diplomové práce Ing. Kateřině Zímové za její vstřícnost, cenné rady a připomínky k teoretické i praktické části. Dále bych chtěla poděkovat své nejbližší rodině a přáteli za jejich trpělivost, podporu a povzbuzující zájem o moji diplomantskou činnost.

V Praze 18. 4. 2016

.....

Abstrakt

Diplomová práce představuje téma drobných sakrálních staveb, jejich obecný popis (účel stavby, význam), typologii a historii. Součástí je charakteristika zájmové oblasti. Práce přibližuje téma krajiny a krajinného rázu, k nimž je vztáhnut význam drobných sakrálních staveb. Terénní průzkum má za cíl lokalizovat všechny drobné sakrální stavby v rámci Správního obvodu obce s rozšířenou působností Hořovice, kde mapování nebylo dosud realizováno. Nalezené drobné sakrální stavby jsou zhodnoceny podle různých kritérií, jejich lokalizace je porovnána s umístěním drobných sakrálních staveb v mapách III. vojenského mapování (vyhotovených mezi roky 1874 a 1880), aby byly zjištěny změny jejich počtu v čase. Výstupy jsou zpracovány v textové i grafické formě v podobě geodatabáze, grafů a tematických map.

Klíčová slova: GIS, geodatabáze, ORP Hořovice, kříž, kaplička, boží muka, socha, zvonička.

Abstract

The aim of this master thesis represents the subject of small sacral structures, their general description (purpose of building, significance), typology and history. Part of this thesis is the characteristics of the service area. This thesis introduces the topic of landscape and landscape character, in reference to the significance of small sacral structures. The purpose of the field research is to localize all small sacral structures within the Municipality with extended competence Hořovice, where it has not been executed yet. The located small sacral structures are evaluated according to different criteria, and their localization is compared to the localization of small sacral structures in maps of the III. military mapping (made between the years 1874 and 1880) to compare changes in their quantity over time. The outputs are made both in text and graph versions in the form of a geodatabase, graphs and thematic maps.

Key words: GIS, geodatabase, ORP Hořovice, cross, small chapel, wayside column, sculpture, small bell-tower.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíle práce	12
3. Literární rešerše.....	13
3.1 Pojem krajina	13
3.2 Pojem krajinný ráz.....	14
3.3 Pojem drobná sakrální stavba	15
3.4 Sakrální stavby v průběhu historie	16
3.5 Typologie DSS	17
3.5.1 Kříže	17
3.5.2 Smírčí kříže	18
3.5.3 Sochy a sousoší	18
3.5.4 Zvoničky.....	19
3.5.5 Boží muka	19
3.5.6 Výklenkové kapličky.....	20
3.5.7 Prostorové kapličky.....	21
3.6 Zákonná ochrana DSS v České republice.....	21
4. Charakteristika zájmového území.....	22
4.1 Základní informace a lokalizace.....	22
4.2 Přírodní podmínky	24
5. Metodika	26
5.1 Podklady a terénní průzkum	26
5.2 Vytvoření databáze - kategorizace DSS podle:	27
5.2.1 Typu	27
5.2.2 Technického stavu.....	27
5.2.3 Umístění	27
5.2.4 Zákona o státní památkové péči	28
5.3 Analýza dat a výstupy.....	28
6. Současný stav řešené problematiky	30
7. Výsledky	31
7.1 Vyhodnocení DSS podle typu stavby.....	31
7.2 Vyhodnocení DSS lokalizovaných v mapách III. vojenského mapování	32

7.3	Vyhodnocení porovnání výskytu DSS mezi III. vojenským mapováním a současným stavem.....	33
7.4	Vyhodnocení DSS podle technického stavu.....	34
7.5	Vyhodnocení DSS podle umístění.....	36
7.6	Vyhodnocení DSS podle zákona o státní památkové péči	37
8.	Diskuze	40
9.	Závěr	42
10.	Přehled literatury a použitých zdrojů	44
10.1	Knihy, časopisy a nepublikované zdroje	44
10.2	Zákony	47
10.3	Internetové zdroje	48
10.4	Obrázky	48
11.	Přílohy	49

1. Úvod

Drobné sakrální stavby (dále již jen jako DSS) jsou nepochybně pevnou součástí naší kulturní krajiny, tedy krajiny ovlivněné člověkem. Jedná se o kříže, smírčí kříže, sochy a sousoší, zvoničky, boží muka, výklenkové a prostorové kapličky.

Pojem „*sakrální*“ vyjadřuje propojenost s náboženstvím, v České republice převážně s křesťanstvím; zobrazuje jeho ideje (Blažíček et Kropáček 2013). DSS tudíž hmatatelně vyjadřují zbožnost obyvatelstva (Bukačová 2006) - slouží jako reálná zobrazení „*vnitřních pocitů*“ lidí (Juřák 2006). Jedním z jejich účelů bylo zachycení proběhlých událostí nebo lidských osudů. Společná historie charakterizuje národ a určuje naši vlast. Udržením staveb se tedy zachovává „*historická paměť*“ (Bukačová 2006), jsou součástí našeho „*kulturního dědictví*“ (Teichmann 2004). Samotná umělecká hodnota není vůbec zásadní (Belisová 2011), i když obecně mají vliv na estetickou hodnotu krajiny - nejen jejich podobou, ale i jejich vědomým či náhodným umístěním v prostoru (AOPK 2016). Dalším důvodem k jejich stavbě byla prostá potřeba obyvatel mít místo, kde se mohou nábožensky projevit, pomodlit (Belisová 2011). Staly se též vítaným zastavením poutníků. Poutní cesty nebyly uskutečňovány za účelem poznání nových míst a zábavy, ale za účelem navázání spojení s Bohem, duševní proměny člověka – ke které neodmyslitelně patřilo i pokání (Trpák 2001). Následně získaly DSS i funkci orientační (Teichmann 2004); jejich různá „*poslání*“ se tedy mohou překrývat.

DSS jsou součástí krajiny, „*polidšťují ji a vedou k pozastavení a zamyšlení*“ (Větvíčka 2014), vzbuzují emoce (Belisová 2011) a „*pocit sounáležitosti*“ s naší domovinou (Teichmann 2004). Podle Cílka (2010) jsou „*místa, kde prostřednictvím lidského objevujeme a prožíváme krajinu*“.

V současnosti je možné v České republice zavítat k DSS postaveným zhruba od 15. až do 19. století. Z nejstarších DSS jsou dochována boží muka postavená v pozdní gotice a z nejmladších se můžeme setkat zejména s kříži pocházejícími z druhé poloviny 19. století. DSS se stavěly zpravidla u cest, zejména na křižovatkách, a na dobře viditelných místech jakými jsou návrší či kopce (Chodějovská et al. 2015). Dokládaly vazbu člověka k Bohu a naopak díky jejich existenci měli lidé možnost svůj vztah s Bohem pozdvihnout (Dejmal 2001).

V minulosti byly mnohé památky ničeny kvůli různým národnostním problémům či politickým názorům. Ne zásluhou jejich pouhé přítomnosti, ale stávaly se v krajině překážkou především díky tomu, co představovaly – pro jejich ideje, jejich církevní povahu (Teichmann 2004).

Český venkov byl ovlivněn mnohými dějinnými převraty a tak častokrát docházelo k přerušení místní paměti (Cílek 2004). Komunisté způsobili rozvrat tradiční péče o rodový majetek a změnu uvažování lidí. Krajina se začala hodnotit pouze z ekonomického a ideologického hlediska. To zapříčinilo „*ztrátu pocitu osobní zodpovědnosti obyvatel za stav krajiny*“ (Hájek 2008). Ve srovnání s koncem 19. století zůstala v krajině pouze zhruba polovina DSS (Bukačová et Hájek 2001).

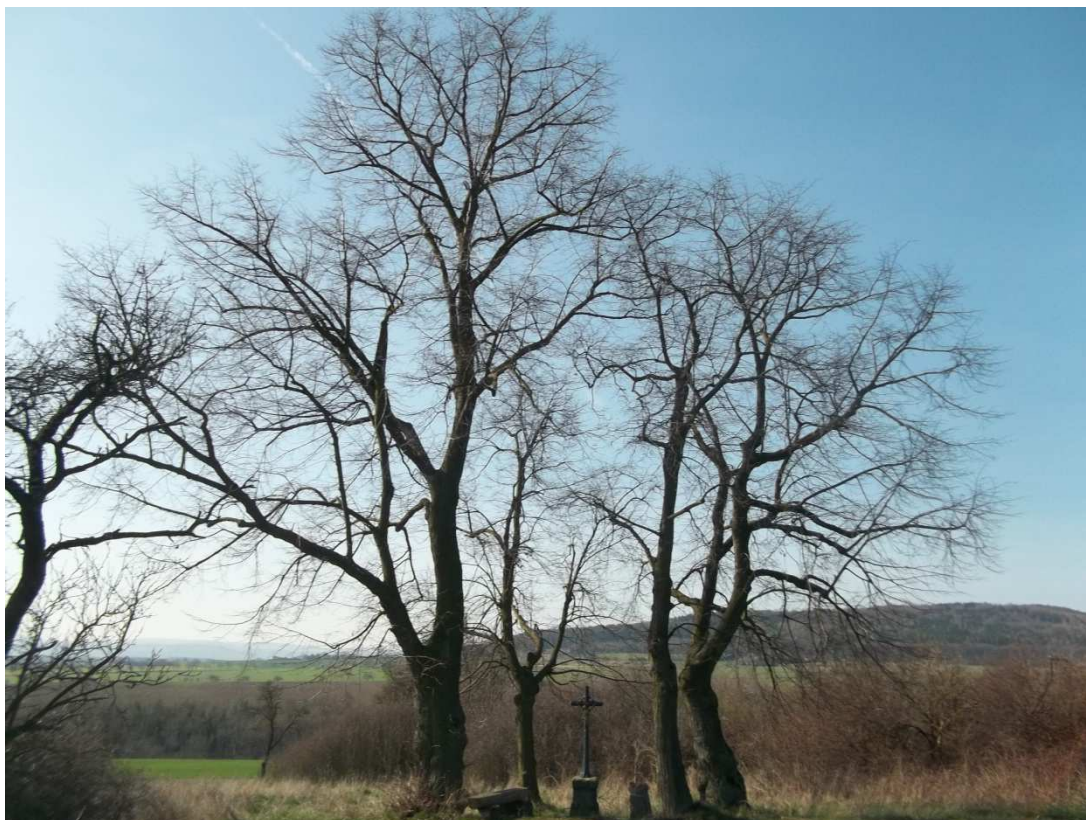
V porovnání s většími stavbami se DSS po revoluci dostalo méně pozornosti – kvůli své velikosti, tomu, že jsou daleko početnější v porovnání s většími sakrálními stavbami, jejich často nevalnému uměleckému významu a také neucelenému zachycení jejich výskytu. Situace se ale pomalu zlepšila a stavby se začaly opravovat i prakticky využívat (Teichmann 2004). Jako nejlepší byly často oceněné ty vesnice, kterým se podařilo přitáhnout řadu nových obyvatel – mimo jiné i tím, že se snažili zrekonstruovat sakrální stavby a oživit jejich historii a místní tradice. Jasně se tak ukázalo, že zaměření se na dějiny a zvyky je „*víc kreativní a moderní než modernita sama*“ (Cílek 2004). Zachovalé DSS nám mohou dnes pomáhat při lokalizaci zaniklých osídlení, cest či případně dalších krajinných prvků - například vodních ploch (Chodějovská et al. 2015).

Zaměřením této práce je zmapování DSS ve Správním obvodu obce s rozšířenou působností Hořovice (ORP Hořovice). Tato oblast zůstává ve stínu svých sousedů – Křivoklátska, Českého krasu a Brd, a turisticky je známá hlavně díky dvojici hradů Žebrák – Točnick. Práce by tak mohla napomoci zvýšení atraktivity jeho území. Jak je již zmíněno výše, databáze DSS v České republice není kompletní. Zpracovány jsou dosud pouze některé konkrétní oblasti, zejména v rámci bakalářských a diplomových prací či odborné literatury. Práce si klade za úkol zaměřit se na území ORP Hořovice, kde nebylo mapování dosud realizováno. Odbor památkové péče městského úřadu Hořovice tento stav potvrdil a ucelený přehled svých DSS by velmi uvítal.

V práci je také kladen důraz na zodpovězení následujících otázek:

- Jsou zdokumentované DSS součástí spíše extravilánu či intravilánu?
- Je počet DSS zapsaný do státního seznamu kulturních památek opravdu tak zanedbatelný, jak uvádí odborná literatura?
- Je stav DSS v ORP Hořovice dobrý, převážně špatný nebo kritický? Liší se zásadně stav DSS zapsaných do státního seznamu kulturních památek a těch nezapsaných?
- Dochází porovnáním současného stavu počtu DSS a stavu zaneseného v mapách III. vojenského mapování v ORP Hořovice k podstatným změnám?

Obrázek 1.1 Kříž v obci Bzová

2. Cíle práce

- Rešeršní část obsahuje obecný popis (účel stavby, význam), typologii a historii DSS. Součástí je definice krajiny, krajinného rázu a role, kterou v ní DSS mají. Část obsahuje také charakteristiku zájmového území.
- Výzkumná část se zabývá lokalizací všech DSS v rámci ORP Hořovice a jejich inventarizací. Současná lokalizace DSS je porovnána s výskytem DSS v mapách III. vojenského mapování, aby byly zjištěny změny jejich počtu v čase. Výstupy jsou zpracovány v textové i grafické formě v podobě geodatabáze, grafů a tematických map.

3. Literární rešerše

3.1 Pojem krajina

Zákon č. 114/1992 Sb. §3 definuje krajinu jako „*část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořenou souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky*“. Reliéf je charakterizován především vodními toky a hydrologickým režimem oblasti (Cílek 2010). Ekosystém je jednotka přírody složená ze všech živých organismů a neživého prostředí (například teploty či světla). Neživé prostředí poskytuje podmínky k životu jako zdroj energie a látek (Begon et al 2006).

Hájek (2009) potvrzuje definici zákona tím, že dle jeho názoru došlo k vytvoření krajiny proto, že do ní byly odnepaměti lidmi zapuštěny „*paměť, rytmus a řád*“. Schama (2007) tvrdí, že právě lidskými zásahy došlo ke vzniku čehosi, co my nazýváme krajina. Že lidský zásah do přírody nemusí být vždy vyloženě negativní. Člověk se na naše území dostal již před více jak 6 tisíci lety a je důležité si uvědomit, že zjednodušený výrok „*krajinný vývoj spěje od dobrého ke špatnému*“ pravdou není (Hájek 2008). Cílek (2010) říká, že zásahy provedené lidmi do zhruba 19. století byly naopak spíše přínosné. Díky nim se zformovaly části krajiny do té podoby, jakou ji známe dnes (a kterou mnohdy pokládáme nesprávně za krajinu nedotčenou člověkem). Krajina byla odedávna měněna zemědělskou a lesnickou činností (Sklenička 2003) a především lidskými stavbami – „*sídelními, obrannými či sakrálními*“ (Kozák 2010).

Tzv. paměť krajiny se tedy tvoří z „*přirozené*“ části – přírodních podmínek, a „*umělé*“ součásti – lidského vlivu. Dvořák (2001) doplňuje, že paměť krajiny znamená „*nejenom setrvačnost v určité skladbě flóry a fauny, ale i prostorové utváření přírodních celků spjaté s mnohatisíciletou tvořivou činností člověka*“. Sklenička (2003) dodává, že je paměť krajiny tvořena i nehmotnou složkou, čímsi nezachytitelným, co zůstává v krajině – připomíná například určité „*neslavné*“ dějinné události, které se v místě otiskly, nebo to, jak staré „*původní*“ struktury stále ovlivňují chod věcí v později pozměněné přírodě.

Sklenička (2003) připomíná, že existuje i pojem „*přírodní a přirozená krajina*“, nejen „*kulturní*“, tzn. ta ovlivněná lidskou činností. Nicméně souhlasí s tím, že je aktuálně krajina složena zpravidla jak z přírody, tak z lidského vlivu; s krajinou neovlivněnou člověkem se již setkáme jen zřídka.

Naši krajinu zásadně poznamenalo období komunismu. Kolektivizace způsobila mimo jiné zánik vlastnického a vůbec lidského vztahu ke krajině, krajinnou strukturu učinila více homogenní, zanikly mnohé cesty (Sklenička 2003). „*Pokud krajina patří všem, dopadá to s ní jako s atmosférou – mění se v jakési smetiště bez pána*“. Ke krajině se přestalo přistupovat s úctou, například všeobecně známá jednotná zemědělská družstva či státní statky byly budovány na vizuálně dominantních místech – jako propagace komunismu. Meze byly rozorávány nejen pro snadnější hospodaření na větších plochách, ale i kvůli snaze o vymazání soukromého vlastnictví z paměti. Často se tyto události děly kvůli symbolickému významu, ne praktickému (Cílek et al. 2011).

3.2 Pojem krajinný ráz

Zákon č. 114/1992 Sb. §12 říká, že krajinný ráz je „*zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti*“ a „*je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu*“.

Cílek (2004) krajinný ráz připodobňuje k tzv. *geniu loci*. Krajinný ráz je podle něj však více konkrétní, *genius loci* je „*duchem místa*“, příčina toho, proč se lidé na dané místo vrací; je vtisknut do krajiny v podobě „*tvarů, struktur a barev*“. Sklenička (2003) tvrdí, že je *genius loci* součástí krajinného rázu stran jeho „*historického, kulturního a duchovního aspektu*“. Je velmi subjektivní – buď se zjevuje jen pouhému jedinci, který má k danému místu mimořádný vztah, nebo je jednoduše tak očividný, že se místo stává turistickým cílem.

Ke zjištění hodnoty krajinného rázu se určují „*charakteristické prvky oblasti a to přírodní či kulturní povahy*“ (AOPK 2016) a vizuální krajinné dominanty (Sklenička 2003), do nichž spadají i DSS. Z hlediska „*skladebné součásti venkovského prostoru*“ se jedná o důležité prvky (AOPK 2016).

Stromy u DSS jsou často ústředními „*orientačními a kompozičními body*“. Krajinný vliv mají z hlediska kompozice svými „*dominantními motivy*“. Dále také ovlivňují krajinu kulturně - historicky a výtvarně (Bureš et al. 1995). Tradice zasadit zeleň okolo posvátného místa a zvýraznit tak jeho význam se objevuje již od předkřesťanských dob (Květ 2003). Jedná se zpravidla o 1 – 4 stromy (Sklenička 2003), u DSS nejčastěji u křížů a božích muk (Květ 2003).

3.3 Pojem drobná sakrální stavba

Zčásti byl již tento pojem vysvětlen v kapitole 1 - Úvod. Tato kapitola si bere za úkol doplnit některá fakta týkající se DSS.

Květ (2003) poznamenává, že v pohanských dobách byla za posvátnou brána celá krajina. Křesťanství tento pohled ale zcela změnilo – za posvátné se již braly pouze lidské výtvořiny; například kaplička namísto dřívějšího posvátného kopce. Křesťanští představitelé se snažili o tzv. „*demytizaci přírody*“ (Trpák 2001). DSS jsou potvrzením „*dávné posvátnosti krajiny*“ a díky tomu se naše kulturní krajina dá nazývat také sakrální (Květ 2003). Červinka (2004) popisuje tzv. sakrální krajinu jako tu krajinu, kde je „*určujícím prvkem jejího formování sakrální stavba nebo komplex těchto staveb*“. Květ (2003) říká, že během uplynulého století se ale posvátno vytratilo zcela, i z křesťanských – tedy čistě lidských - děl. Důvodem byla mimo jiné ztráta sítě cest a stezek a následná ztráta orientační funkce sakrálních znamení. Lidé často pocítují pouze estetické, cítí nanejvýše přítomný *genius loci*. Ale stará znamení přišla o svoje původní poslání (Dejmal 2001).

Co mnohdy odlišuje DSS od větších sakrálních staveb je dosah jejich významu. Ve srovnání: poutní místo či klášter dosahovaly zpravidla významu nadregionálního (Havlíček et Hupková 2011); velikost odrážela míru posvátna (Květ 2003). DSS byly ale mnohdy bezprostředně spjaté pouze s nejbližším okolím, byly důležité zejména pro místní obyvatelstvo. Měly tedy tzv. topický – lokální – charakter (AOPK 2016). Byly „*nositeli lokálních identit*“. Pro nekatolíky znamenají tradiční součást krajiny jejich domova (Chodějovská et al. 2015). DSS se odlišují také tím, že nemají za úkol ohromovat a oslňovat svojí podobou; tvrzení Humphrey et Vitebsky (1998), že „*Křesťanská architektura odráží protiklad mezi velkolepostí a pokorou,...*“ pro ně konkrétně tedy rozhodně neplatí.

Souběžně se sakrálními stavbami byly stavěny též stavby „*světské*“ – profánní (AOPK 2016). Jednalo se o civilní umění (Blažiček et Kropáček 2013) jako jsou pomníky či hraniční kameny (Slabý 2006).

3.4 Sakrální stavby v průběhu historie

Valná většina DSS byla vystavěna během 18. a 19. století (Belisová 2011), i když první se v našich zemích začaly objevovat již v 8. či 9. století, kdy se zde začalo více šířit křesťanství, mimo jiné díky misiím z Franské říše (Podborský 1999).

K zásadnímu snížení počtu (všech typů) sakrálních staveb došlo v českých zemích hned několikrát. Doba husitství, třicetiletá válka (Valenčík 2006), josefínské reformy (kdy byla řada objektů církvi odňata a využita k jiným účelům). V období komunismu 1948 – 1989 bylo zdemolováno více sakrálních staveb než kdykoliv předtím, srovnatelná by mohla být s tímto stavem možná jen doba husitství (Valenčík 2006).

Po roce 1948 nastal boj proti čemukoliv spojenému s náboženstvím. Osoby, které se snažily sakrální stavby udržovat, byly pronásledovány. Mnoho sakrálních staveb bylo zdemolováno, důvod se vždy našel - překážely jiným plánovaným stavbám, technický stav byl nevyhovující atd. Jelikož bylo pohraničí silně poznamenané nedostatkem obyvatelstva, jehož převážná část byla odsunuta, Ministerstvo místního hospodářství této skutečnosti využilo a 30. 1. 1956 uzákonilo „*výnos o demolicích opuštěného nemovitého majetku*“. Oficiálně proto, aby krajina vypadala lépe a okolí bylo bezpečnější. Do roku 1960 byly zničeny desetitisíce drobných i velkých sakrálních staveb. Posléze likvidační úsilí polevilo a až do revoluce jich ubylo jen málo - bohužel však mnohé začaly chátrat. Celkově bylo v období komunismu zdemolováno více jak 2500 kostelů, kaplí a kapliček a další tisíce byly zásadně poškozeny. Na druhou stranu byly v porevolučním období opraveny (nebo zakonzervovány) tisíce sakrálních staveb. Stále jich však mnoho na svoji rekonstrukci teprve čeká (Valenčík 2006).

3.5 Typologie DSS

Za DSS se považují tyto typy staveb: **kříže, smírčí kříže, sochy a sousoší, zvoničky, boží muka, výklenkové a prostorové kapličky.**

Soubor křížů, božích muk (Bureš et al. 1995) či výklenkových kapliček (Nusek et Svoboda 2001) zobrazujících příběh křižování Krista, sloužících k modlitbě, stojících u cesty a vedoucích ke kostelu, kapli či poutnímu místu, se nazývá **křížová cesta** (Bureš et al. 1995).

3.5.1 Kříže

Obrázek 3.1 Kříž v obci Neumětely

Kříž, „*nástroj Kristovy smrti*“ (Bureš et al. 1995), pokládáme za hlavní symbol křesťanství, nicméně výskyt tohoto motivu je doložen již v prehistorických dobách a raných civilizacích – například v Mezopotámii, Indii či Mexiku. V počátečních letech křesťanství kříž znázorňován nebyl, jelikož smrt ukřižováním byla považována v římské říši za velice potupnou. Za života vládcy římské říše Konstantina I. Velikého (3. a 4. století n. l.) však začalo být křesťanství po rocích pronásledování všemožně podporováno a tak se kříž konečně stal jeho oficiálním ústředním symbolem (Ziehr 1996).

Nejdříve se stavěly kříže ze dřeva, později se začaly objevovat „trvanlivější“ kříže vytesané z kamene (Nusek et Svoboda 2001) a dále kříže kovové, převážně vyrobené z litiny (Bureš et al. 1995). Během pobělohorského rekatolizačního období v 17. století se dřevěné kříže začaly díky jejich snadné výrobě objevovat znovu. Byly větších rozměrů, aby více ohromily a upoutaly obyvatelstvo (Šimečková 2009).

Existuje mnoho tvarů kříže, jejichž podoba se vytvářela v závislosti na vlivu té či oné odnože jednotlivých náboženství, zejména křesťanství, a také heraldiky. Pro nás nejvíce typický tvar – kříž s delším svislým ramenem – se nazývá latinský (Blažiček et Kropáček 2013). Dále existuje zhruba dvacet dalších podob kříže jako například templářský, lotrinský či svatoondřejský (Vít 1997).

3.5.2 Smírčí kříže

Smírčí kříže jsou také nazývané kamennými. Byly vytvořeny z jednoho kusu kamene - ať již „laicky“ vyrobeného a velmi jednoduchého, nebo velmi zručně a detailně vypracovaného. Motiv kříže, nářadí či zbraně má na sobě zhruba polovina těchto křížů na území České republiky; jen některé mají i letopočet či text. Do kategorie smírčích křížů patří i tzv. křížové kameny, jež se jim vzhledem i vlastnostmi výskytu podobají, motivy jsou však vysekány do plochých kruhových nebo čtyřúhelníkových kamenů (Vít 1997).

Trestní právo ve středověku až do raného novověku (začátek 17. století) bylo zásadně odlišné od toho, jaké ho známe dnes. Ve většině případů závisel osud pachatele na soukromých osobách, v případě vraždy na vůli nejbližších rodinných příslušníků oběti. Připadalo v úvahu se buď mimosoudně dohodnout tzv. smírčí smlouvou s pachatelem (což bylo možné vykonat i za průběhu soudního řízení) či jít k soudu a jen ten nechat rozhodnout o výši trestu. Smírčí smlouva se však netýkala jen prostého finančního vyrovnání, ale i prokázání „pokory“ pachatele - náboženství bylo dříve těsně spjato s „*trestem a mstou, právem a morálkou*“. Přiznání viny a prosba o odpuštění mohla být provedena právě postavením smírčího kříže (Urfus 1997) - jakéhosi „*pomníku středověké kriminality*“ (Urfus 1992).

Představa viníka, který z hrubého kamene na místě činu vytesá vlastní silou jakkoli primitivní kříž, se nám dnes jeví nereálně. Nejen, že kámen musel sehnat a dopravit na místo, ale vlastními silami ho musel i za jakéhokoliv počasí opracovat. Těžko odhadovat, jak dlouho musela taková práce trvat, ale dopad na psychiku dotyčného musel být značný.

3.5.3 Sochy a sousoší

Sochy a sousoší se zde začaly objevovat v poslední čtvrtině 17. století (Šimáčková 2009), jedná se především o barokní díla. Stojí na kamenném podstavci a součástí je i často věnovací či biblický text. Námětem jsou zpravidla svatí, Panna Marie, popřípadě výjevy z Bible (Bureš et al. 1995). V 1. polovině 18. století se velmi uctívaným a zpodobňovaným stal tzv. „*symbol českého baroka*“ svatý Jan Nepomucký (Brouček et al. 2007).

Obrázek 3.2 Socha sv. Donáta v obci Osov

3.5.4 Zvoničky

Obrázek 3.3 Zvonička v obci Drozdov

Zvoničky byly stavěny k ohlašování důležitých událostí (například úmrtí tzv. umíráčkem) či každodenních časových předělů, které se nazývaly klekání (Šimečková 2009). Klekání znamenalo „odpustkové modlení“, které se praktikovalo klečíc v šest hodin ráno, v poledne a v šest či sedm hodin večer. V sobotu večer a celou neděli se lidé modlili ve stoje. Klekání dávalo tedy obyvatelstvu na vědomí představu o čase, řídil se podle něj rytmus života. Mělo se vstávat před ranním zvoněním a jít spát po večerním (Blacký 2009).

První zvoničky se budovaly již v 16. století. Roku 1751 byl císařovnou Marií Terezií vydán ohňový patent, který ukládal zvonit v případě požáru, což způsobilo masové rozšíření zvoniček (Šimečková 2009).

Zvoničky prošly několikerou změnou jejich podoby. Nejdříve se zvony umísťovaly do míst rozvětvení stromu, později se přesunuly zvoničky na náves, kde se zvon dosadil na dřevěný sloup, často opatřený stříškou. Stavěly se i složitější typy zvoniček - dřevěné, kovové, polozděné či zděné (Šimečková 2009).

3.5.5 Boží muka

Toto ustálené slovní spojení odkazovalo na připoutání Krista ke kamennému sloupu a na jeho následné bičování. Boží muka připomínala tyto události svým tvarem – podstavcem s válcovým sloupem nebo hranolovým pilířem, na něž se napojoval výklenek s obrazem, soškou či reliéfem světců nebo trpícího Krista. Na samotném vrcholu byla muka zakončena křížkem, jenž připomínal jeho „mučednickou a hlavně násilnou smrt“. Kristovo mučení mělo v sobě hlubokou symboliku - nejen v podobě Kristova fyzického i duševního utrpení, ale i jeho „statečnosti a nezlomnosti“ (Hájek 2009).

Obrázek 3.4 Boží muka v obci Žebrák

První kamenná boží muka byla v českých zemích budována od 14. století (Loucká 1996). Předpokládá se, že původně byla dřevěná a až později se začala stavět i zděná (Větvička 2014).

Z obecních a farních kronik (které však nejsou stoprocentně spolehlivým zdrojem vzhledem k tomu, že některé zápisy byly založeny na ústním předání či pověsti) a z rekonstrukcí pohybů vojsk během válečných tažení bylo vydedukováno, že četná boží muka byla vystavěna na místech, kde byli pohřbeni padlí vojáci. Obecně tedy lidé u božích muk vzdávali úctu mrtvým a žádali o jejich spásu. Dále byla boží muka stavěna na místech, kde došlo k tragickému úmrtí - vraždě, zabití bleskem, morové nákaze, atd. (Hájek 2009). Tato funkce byla od dvacátého století převzata budováním „*pomníčků padlým*“ (Větvička 2014).

Později se výklenky božích muk zvětšovaly, aby se mohla dovnitř umístit socha svatého. Tím došlo i k posunu funkce – vzniklo místo pro modlitbu k určitému světci. Jednalo se tedy o jakýsi přechod mezi božími muky a výklenkovými kapličkami. Nelze vždy snadno určit typ stavby a tak se obecně používá pouze pojmenování „*boží muka*“ (Hájek 2009).

3.5.6 Výklenkové kapličky

Původ slova kaplička pochází ze zdobněliny latinského slova „*cappa*“ (plášť) - „*cappella*“. Malý kostel v Tours (dnešní Francie) uchovával totiž relikvii v podobě pláště svatého Martina a díky němu dostalo místo odpovídající název a odtud došlo k jeho následnému šíření (Petrosillo 1998).

Kapličky jsou silně spojeny s barokním obdobím. Jejich stavba měla přímou návaznost na opětovné šíření katolické víry v době po bitvě na Bílé Hoře v roce 1620 (Nusek et Svoboda 2001).

Výklenkové kapličky jsou stavbami, u nichž je zpravidla jeden výklenek, vzácněji i více

Obrázek 3.5 Výklenková kaplička v obci Hostomice

výklenků, určující částí. Do kapličky se umísťovala buď socha či obraz světce a jejím hlavním účelem byla možnost pomodlit se a vznést prosbu k určitému svatému, odpočinout si, rozjímat a dojít ke spojení s Bohem. Staviteli byli obvykle venkovští lidé, nicméně byly využívány i k dalším účelům, například jako poutní místo nebo jako jedno ze zastavení při pohřebních průvodech. Nejčastěji byly kapličky budovány na okraji polí stavitele, u cest a na hranicích vesnic (Hájek 2009).

Obrázek 3.6 Prostorová kaplička se zvonící v obci Březová

3.5.7 Prostorové kapličky

Prostorové kapličky se začaly stavět později nežli výklenkové (Šimečková 2009). Rozdíl mezi nimi jednoduše popisuje Valenčík (2006): prostorové kapličky jsou „stavby, do nichž lze vstoupit“. Uvnitř je umístěn neveliký oltář se sochou či obrazem světce, jemuž je kaplička zasvěcena (Šimečková 2009). Jejich součástí byl často i zvon (Bureš et al. 1995). Stavěly se často na návších menších obcí, kde sloužily k pobožnostem (Šimečková 2009). Staly se ústřední součástí dění a určující "architektonickou, kulturní a společenskou" částí obce (Bureš et al. 1995).

3.6 Zákonná ochrana DSS v České republice

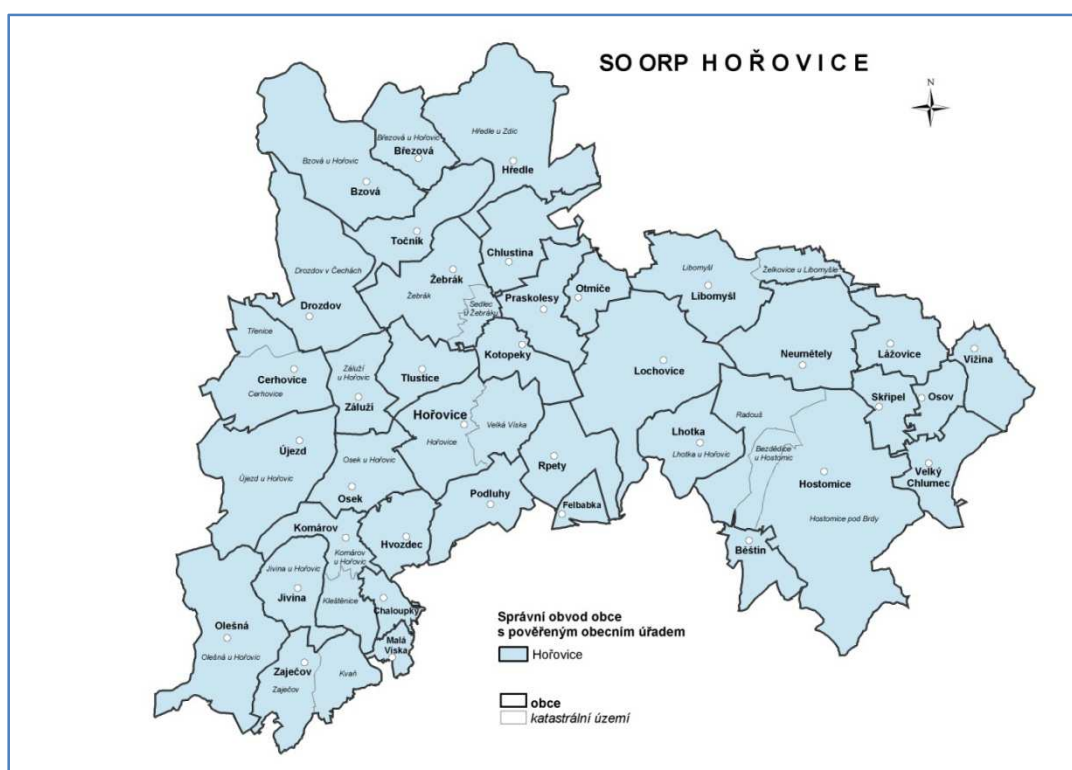
V České republice byl schválen zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, který má za úkol chránit významné stavby (například z historického či uměleckého hlediska. Tyto stavby musejí být již zapsané jako kulturní (§2) nebo národní kulturní památka či být součástí památkové zóny nebo rezervace. Začlenění do státního seznamu kulturních památek splňují především stavby s větším než lokálním dosahem. Proto je jen nemnoho DSS chráněno tímto zákonem, nezapsané stavby nemají tedy žádnou právní ochranu (AOPK 2016).

4. Charakteristika zájmového území

4.1 Základní informace a lokalizace

Zájmové území bylo stanoveno na celou plochu Správního obvodu obce s rozšířenou působností Hořovice, polohu znázorňuje obrázek 4.1. Jde o rozsáhlé území o ploše 246 km² ležící v západní části Středočeského kraje a přiléhající k Plzeňskému kraji (Hořovice 2016). V ORP Hořovice leží 3 obce se statutem města: Hořovice (které se staly sídlem pověřeného obecního úřadu), Hostomice a Žebrák (Hořovice 2016). Patří sem následujících 37 obcí: Běštín, Březová, Bzová, Cerhovice, Drozdov, Felbabka, Hořovice, Hostomice, Hředle, Hvozdec, Chaloupky, Chlustina, Jivina, Komárov, Kotopeky, Lážovice, Lhotka, Libomyšl, Lochovice, Malá Víska, Neumětely, Olešná, Osek, Osov, Otmíče, Podluhy, Praskolesy, Rpety, Skřípel, Tlustice, Točnick, Újezd, Velký Chlumec, Vižina, Zaječov, Záluží a Žebrák (ČSÚ 2014). Je zde 45 katastrálních území (UIR 2013).

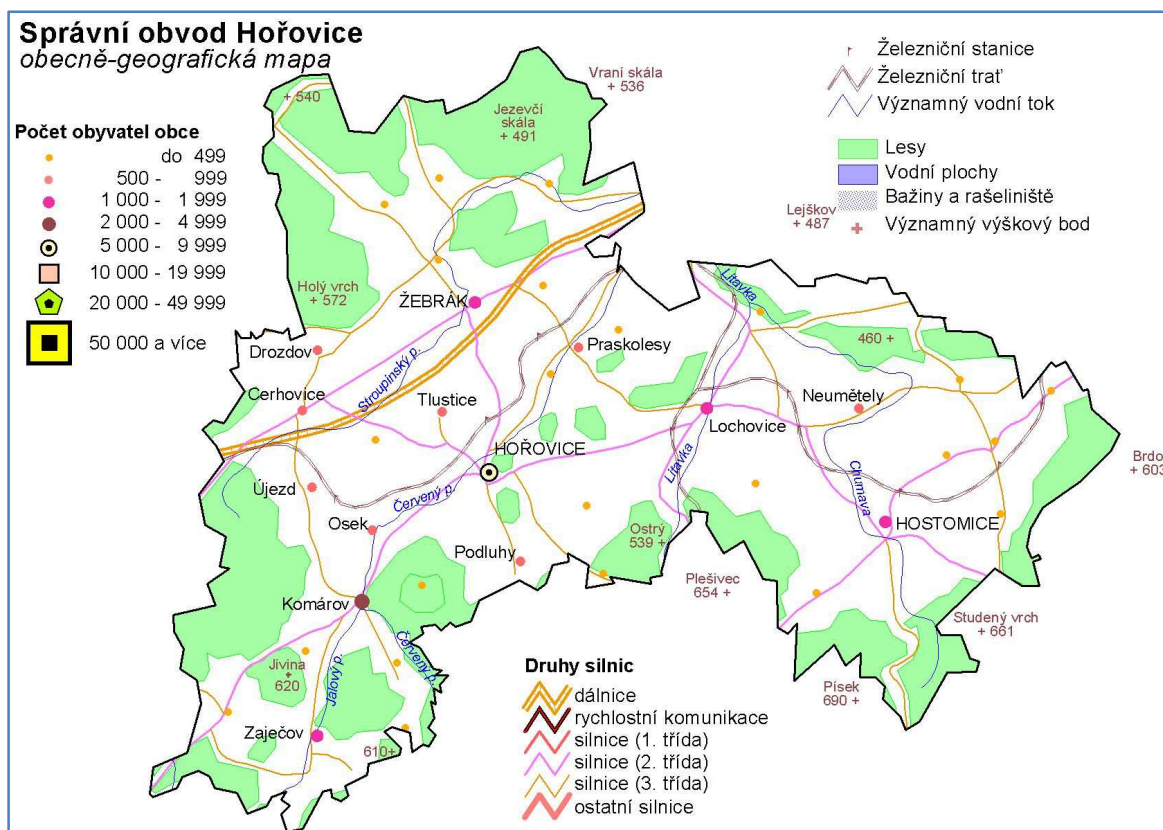
Obrázek 4.1 Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Hořovice

Zdroj: Český statistický úřad

Počet obyvatel se od roku 1961 zmenšoval, ale v porevoluční době došlo k obratu díky nadprůměrné migraci (PMH 2008). K 31. 12. 2012 zde žilo 29 027 obyvatel. Zhruba pětina lidí obývá město Hořovice. V území ORP Hořovice se vyskytují spíše malé obce, méně než 500 obyvatel má na 22 obcí (Chovanec 2013). Počet obyvatel a geografii zájmového území znázorňuje obrázek 4.2.

Obrázek 4.2 Obecně – geografická mapa ORP Hořovice

Zdroj: Český statistický úřad

V roce 2001 zde žilo 95,82% občanů české národnosti. O deset let později již „jen“ 70,42%, s tím, že dalších 27,02% obyvatel vyplnilo při sčítání v dotazníku u své národnosti „neuvedeno“ (Chovanec 2013).

Obyvatelstvo je spíše ateistické, v roce 2011 se jako věřící označilo 11,8% obyvatelstva, většina věřících hlásících se k církvi se přihlásila k církvi římskokatolické (Chovanec 2013). I přesto se zde nacházejí jedny z nejzachovalejších českých sakrálních staveb. Důvodem je to, že ve vnitrozemských obcích i městech si určitá část lidí své sakrální stavby často před komunistickým konáním ubránila; i za cenu pronásledování (Valenčík 2006).

4.2 Přírodní podmínky

ORP Hořovice se rozkládá na předělu tří krajinných oblastí - Křivoklátských lesů, Českého krasu a pohoří Brdy (ICH 2016). Průměrná roční teplota je 7,1 až 8 °C, území náleží k mírně teplé oblasti. Průměrný roční úhrn srážek je zhruba 600 mm, což je méně než v ostatních částech České republiky (PMH 2008). Geografie území je znázorněna na obrázku 4.2.

ORP Hořovice je krajina s relativně členitým povrchem, jejíž reliéf vytváří Zbizožská vrchovina, Hořovická pahorkatina a na jihovýchodě Brdská vrchovina. Zbizožská vrchovina se vine zhruba po linii Rokycany – Křivoklát – údolí Berounky až k linii Nižbor – Ptice – Drahelčice – Loděnice – Beroun – Zdice – Žebrák – Rokycany; leží tedy mezi Hořovickou pahorkatinou a středním tokem Berounky (Fridrich et al. 2006). V její jihovýchodní části se nacházejí proterozoické prachovce, břidlice a droby s vložkami silicitů (bulžníků) se zvrásněnými ordovickými břidlicemi a křemenci; v severozápadní části se nacházejí kambrické ryolity, dacity a andezity křivoklátsko – rokycanského pásma. Hořovická pahorkatina má rozlohu 398,77 km² se střední výškou 352,7 m. Skládá se ze silně zvrásněných staroprvohorních břidlic, prachovců, drob, pískovců, křemenců, bazaltů a vápenců. Nejvyšší vrchol Bacín (498,9 m) leží v Suchomastské vrchovině (Balatka et al. 2006). Hořovická pahorkatina se dělí na dva geomorfologické celky, z nichž do Hořovicka zasahuje především Hořovická brázda; Karlštejnská vrchovina zasahuje jen na severovýchodě v oblasti Libomyšle. Jihozápadní část Hořovické pahorkatiny má výrazně rovinný povrch, čímž se odlišuje od dalších místních geomorfologických celků. Hořovická brázda je zhruba 8 km široká sníženina s rozlohou 276 km² a se střední výškou 348,3 m. Začíná užší rýhou u Holoubkova a zhruba za Cerhovicemi se rozšiřuje v Komárovskou brázdu, která se směrem na severovýchod dělí na severnější Zdickou brázdu a jižní Hostomickou kotlinu, která od Berounky pokračuje Řevnickou brázdou. Brdská vrchovina zasahuje do Hořovicka jen Třemošenskou vrchovinou složenou z kambrických břidlic, pískovců, slepenců a křemenců. Nachází se zde i nejvyšší bod střeďočeského kraje Tok (865 m) (Fridrich et al. 2006).

Většina území patří do povodí Vltavy, Hořovickem protéká od jihu z Brdského pohoří řeka Litavka (PMH 2008). Dále se zde nalézají Červený a Stroupínský potok (Chovanec 2013).

Zasahují sem 3 typy vegetačních stupňů: bukový, jedlobukový a dubojehličnatá varianta 3. a 4. vegetačního stupně (Balatka et al. 2006).

Nalézají se zde čtyři přírodní památky: PP Otmíčská hora (opuštěný diabasový lom), PP Studánky u Cerhovic (mokřadní louky), PP Na horách u Křešína (předmětem ochrany je koniklec luční a vstavač obecný) a PP Housina (zachovalý lesní komplex). Do ORP Hořovice zasahuje CHKO Křivoklátsko, CHKO Český kras a CHKO Brdy (uzákoněná od 1. ledna 2016). Patří sem také Krajinná památková zóna Osovsko a Vesnická památková zóna Olešná.

Obrázek 4.3 Detail kříže ve Vesnické památkové zóně Olešná

5. Metodika

5.1 Podklady a terénní průzkum

Ke zmapování DSS v ORP Hořovice byly použity následující podklady:

- **mapy Stabilního katastru** z let 1826 – 1843 (mapování Čech) z Ústředního archivu zeměměřictví a katastru náležejícímu Zeměměřickému úřadu v Praze: <http://archivnimapy.cuzk.cz/>.
- **mapy III. vojenského mapování** z let 1874 – 1880, které byly zakoupeny přes Geoportál Českého úřadu zeměměřického a katastrálního: <http://geoportal.cuzk.cz>, a také připojeny do programu ArcGIS 10.2 pomocí WMS služby Geoportálu České informační agentury životního prostředí (více v kapitole 5.3 - Analýza dat a výstupy).
- **turistické mapy** v měřítku 1:50 000, vydané Klubem českých turistů v roce 2014, číslo 34 (Brdy a Rokycansko) a 38 (Hřebeny a Slapská přehrada)
- mapový portál <https://mapy.cz/>
- mapový portál <http://www.mapaobce.cz/>: ke stanovení přesných hranic katastrálních území
- internetová stránka <http://www.uir.cz/katastralni-uzemi-orp/60/Orp-Horovice>: k dohledání názvů a kódů jednotlivých katastrálních území
- internetová stránka <https://www.geocaching.com/play/search>: některé z tzv. keší se věnují tématice DSS
- internetová stránka <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>: oficiální seznam všech českých kulturních památek
- **regionální a odborná literatura**
- doptání se na **obecním úřadě** či **úřadě městyse**, v **informačním centru** a u **místních obyvatel**

Výzkumná část probíhala od října 2015 do dubna 2016.

K lokalizaci DSS v terénu byla použita GPS Garmin Oregon 450 a k pořízení fotodokumentace fotoaparát Kodak EasyShare C1530.

5.2 Vytvoření databáze - kategorizace DSS podle:

5.2.1 Typu

Podrobný popis jednotlivých typů se nachází v kapitole 3.5 - Typologie DSS.

- **kříže:** v databázi je uveden i převládající materiál, ze kterého byl kříž vyrobený.
- **smírcí kříže**
- **sochy a sousoší**
- **zvoničky**
- **boží muka**
- **výklenkové kapličky**
- **prostorové kapličky**

5.2.2 Technického stavu

V této části je použita a upravena metoda hodnocení uvedená v diplomové práci Ohnoutka (2013).

- **výborný:** stavby, které prošly rekonstrukcí, nebo byly případně nově postaveny. Pokud byl rok rekonstrukce dohledatelný, je uvedený v sekci „poznámka“.
- **dobrý:** stavby jsou stále zachovalé, ale je již vidět nežádoucí vliv přírodních podmínek.
- **špatný:** stavby, které jsou stále celistvé, ale kde je jejich stav tak nevyhovující, že se dá předpokládat jejich brzký zánik.
- **torzo:** pozůstatky staveb nebo jen jejich části, u kterých se dá stále vysledovat jejich původ.

5.2.3 Umístění

- **intravilán:** stavby jsou umístěné v rámci zastavěného území
- **extravilán:** stavby jsou umístěné na nezastavěném území

5.2.4 Zákona o státní památkové péči

- **ano:** stavba je uvedena ve státním seznamu kulturních památek. V databázi je v tomto případě uvedené i její číslo.
- **ne:** stavba není uvedena ve státním seznamu kulturních památek

Číslování jednotlivých DSS bylo odvozeno z kódů jednotlivých katastrálních území. Dále zde byl uveden, v případě možného dohledání, rok vzniku stavby. Lokalizace byla popsána jak uvedením obce a katastrálního území, tak zeměpisných souřadnic v systému S-JTSK a WGS84.

Databáze byla nejprve vytvořena v programu Microsoft Office Excel 2007, jako podklad byla použita databáze z diplomové práce Hricka (2013).

5.3 Analýza dat a výstupy

Veškerá data (kromě GPS souřadnic) zjištěná v terénním výzkumu byla zanesena do excelové tabulky. K analýze dat byl použit program ArcGIS 10.2. Lokalizace jednotlivých staveb v souřadnicovém systému WGS84 byla z GPS importována do ArcGIS a poté transformována do souřadnicového systému S-JTSK. Dále byla excelová tabulka propojena s jednotlivými body (waypoints) a byla vytvořena nová vrstva.

Jako podkladová mapa pro lokalizaci DSS, jejich rozdělení podle různých kritérií a porovnání jejich výskytu mezi III. vojenským mapováním a současným stavem, byla použita "*Základní mapa ČR v měřítku 1:50 000*", která byla do programu připojena pomocí WMS (Web Map Services) geoportálu Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM50_PUB/WMSservice.aspx.

Geodatabáze lokalizovaných DSS byla exportována do nové excelové tabulky. Obsahem obou databází je tedy lokalizace (obec + katastrální území + souřadnice jak v systému S-JTSK, tak WGS84), číslo stavby, typ stavby, rok vzniku, umístění (extravilán či intravilán), informace, zda jsou kulturní památkou či ne, poznámka (bylo-li třeba cokoli doplnit) a foto stavby.

Podkladovou mapou III. vojenského mapování se stala vrstva "*CENIA/cenia_rt_III_vojenske_mapovani*" z WMS Geoportálu České informační agentury životního prostředí (CENIA): <https://geoportal.gov.cz/web/guest/wms/>. V tomto případě byla

lokalizace jednotlivých DSS zjišťována pouze studiem této podkladové mapy a zakoupených map z Geoportálu Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Celkově bylo na území ORP Hořovice lokalizováno 179 DSS. Jejich podrobný popis je tématem kapitoly 7 – Výsledky.

Obrázek 5.1 Torzo kříže nalezené v obci Točnick

6. Současný stav řešení problematiky

V porevoluční době se o DSS zájem rozhodně zvýšil. Přibýlo opravených staveb i odborné literatury, řada bakalářských i diplomových prací se věnuje této problematice. Avšak spíše než aby byla vedena celospolečenská debata, je toto téma zatím předmětem zájmu jednotlivců, spolků a sdružení či obcí. Došlo k částečnému posunu funkce DSS, z duchovní na estetickou, oceňujeme je především jako vzhledný krajinný prvek.

Na území ORP Hořovice není momentálně žádný aktivní spolek či konkrétní projekt věnující se DSS. Seznam DSS ležících na jeho území vytvořen není. Existuje pouze diplomová práce od Petry Vokáčové „*Sakrální památky v mikroregionu Točnick - Bzová - Březová - Hředle*“ (2010), která mapuje DSS v rámci čtyř místních obcí (obsažených v názvu práce). Práce je zpracována kvalitně, avšak neobsahuje například konkrétní zeměpisné souřadnice jednotlivých míst. Okrajově do ORP Hořovice zasáhla svým zájmovým územím diplomová práce od Jiřího Ohnoutka „*Mapování a vypracování databáze drobných sakrálních staveb v CHKO Křivoklátsko*“ (2013), kde autor zmapoval 4 DSS v rámci obce Březová a Hředle (viz kapitola 8 – Diskuze).

V literatuře je tato tematika v ORP Hořovice reflektována spíše jako průvodce po záhadných a duchovních místech (tedy DSS je jen částí obsahu) v rámci většího územního celku. Nejvýznačnějším dílem jsou „*Tajemná místa Podbrdská – Hořovicko, Cerhovicko, Zbirožsko*“ (2012) od Otomara Dvořáka.

Soupis DSS v publikované literatuře v rámci obcí či větších území je vzrůstající, ale stále nedostatečný. Zmapovány jsou konkrétní regiony, jakým je například Poodří nebo Milevsko, nicméně neexistuje žádná oficiální databáze DSS.

Výjimkou v uceleném mapování DSS je publikace od Natalie Belisové, René Bělohradského a Petra Bořila „*Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska*“ (2013) obsahující lokalizaci veškerých smírčích křížů v rámci České republiky.

Co se týče internetových databází jednotlivých DSS různých regionů (provedené jednotlivci či spolky), je kvalita různorodá - mnohdy ani řádně nefungují či nejsou zcela přehledné.

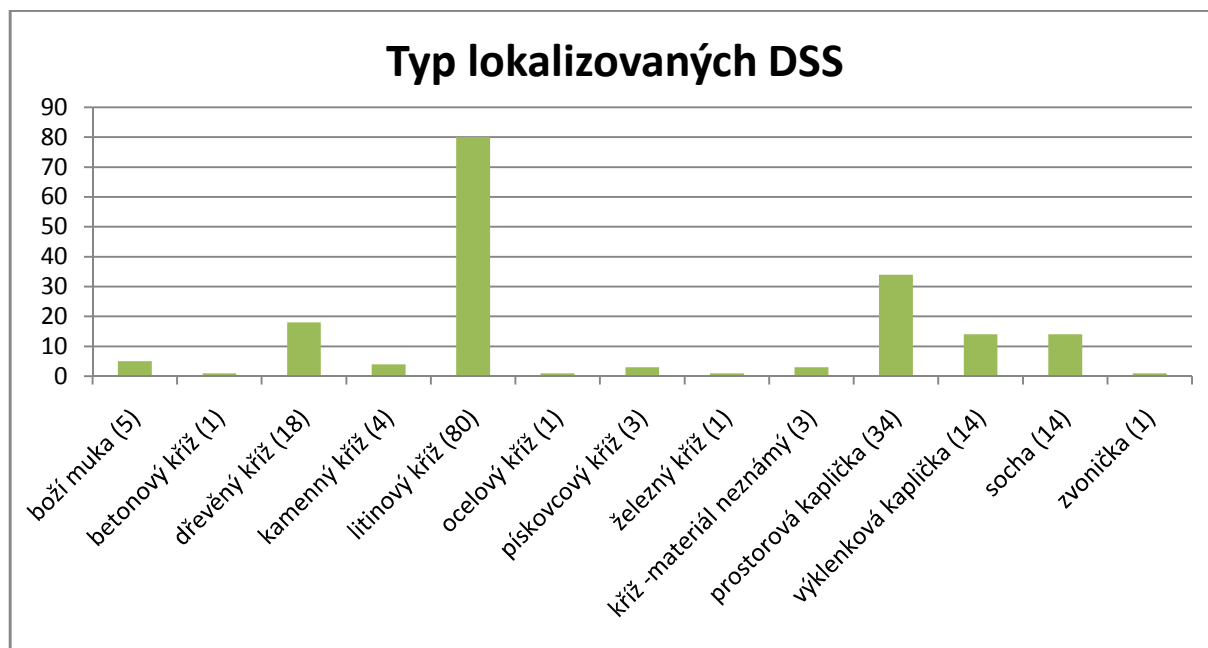
7. Výsledky

V ORP Hořovice bylo terénním výzkumem zmapováno celkově 179 staveb. Databáze jejich lokace a jejich popisu je k nalezení v Příloze 1 – Databáze drobných sakrálních staveb v ORP Hořovice. Na základě databáze byly zpracovány konečné výsledky práce ve formě grafů a tematických map.

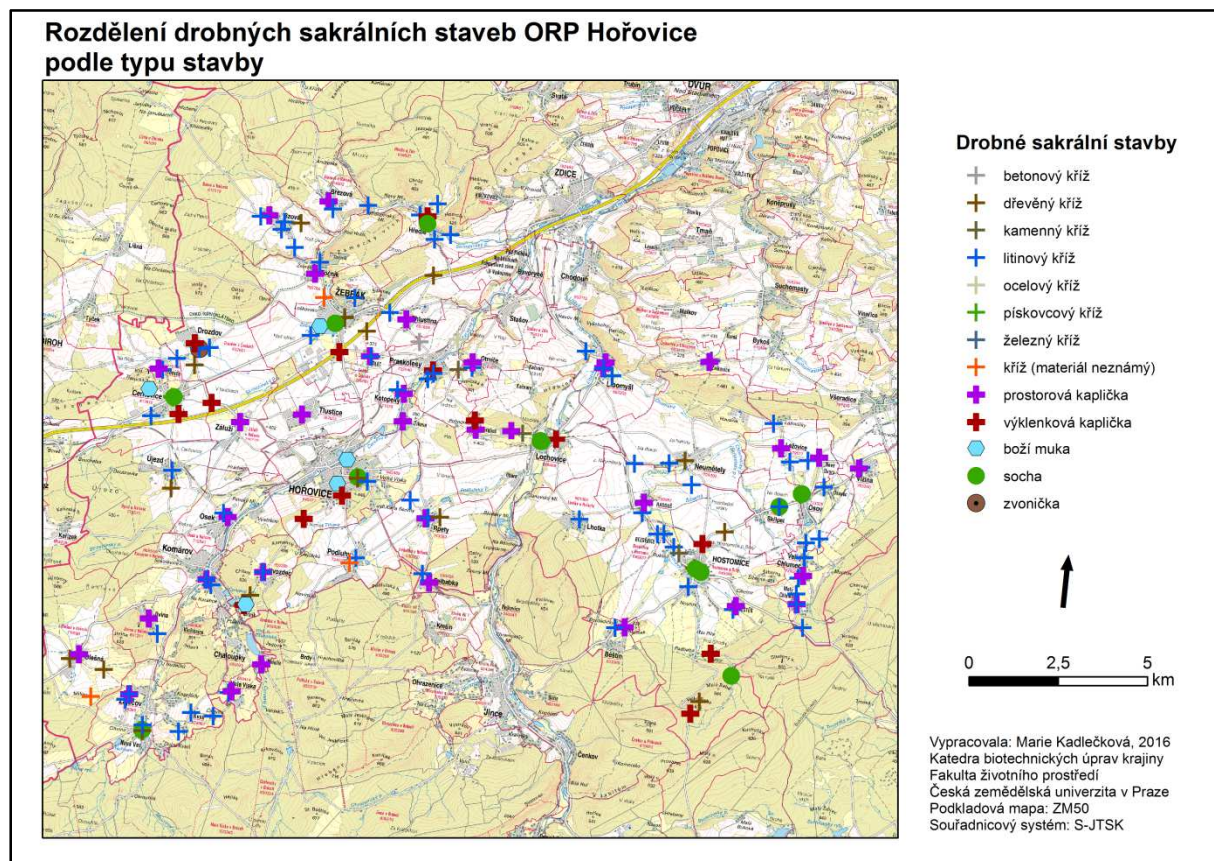
7.1 Vyhodnocení DSS podle typu stavby

Dle vlastní vytvořené dokumentace bylo nalezeno celkem 13 typů DSS (rozdělení a počet jednotlivých typů znázorňuje graf 7.1). Nejvíce nalezených bylo litinových křížů, určitý podíl na tom měla i přítomnost železáren v Komárově, které se proslavily svojí uměleckou litinou. Ze tří křížů zbyl pouze podstavec, proto je jejich materiál veden jako neznámý. Smírčí kříž nebyl nalezen žádný. Zvonička byla zmapována pouze jediná, funkce samostatných zvoniček přejaly prostorové kapličky, do nichž byl zvon umístěn. Z počtu 34 prostorových kapliček pouze dvě neobsahovaly zvonici (jedna kaplička stála na návsi spolu se zvoničkou, druhá byla vybudována mimo obec, u pramene vody). Ze soch byl nejčastěji zobrazován sv. Jan Nepomucký, sousoší nebylo nalezeno ani jedno. Výskyt DSS podle typu zobrazuje tematická mapa, obrázek 7.1.

Graf 7.1 Rozdělení a počet DSS podle jejich typu

Obrázek 7.1 Tematická mapa zobrazující výskyt DSS podle typu

7.2 Vyhodnocení DSS lokalizovaných v mapách III. vojenského mapování

V mapách III. vojenského mapování byly zaznamenávány – mimo jiné - různými symboly kapličky, kříže a sochy (zde byly pod stejným symbolem vedeny i „jiné sakrální objekty“) – viz výřez legendy k III. vojenskému mapování, obrázek 7.2.

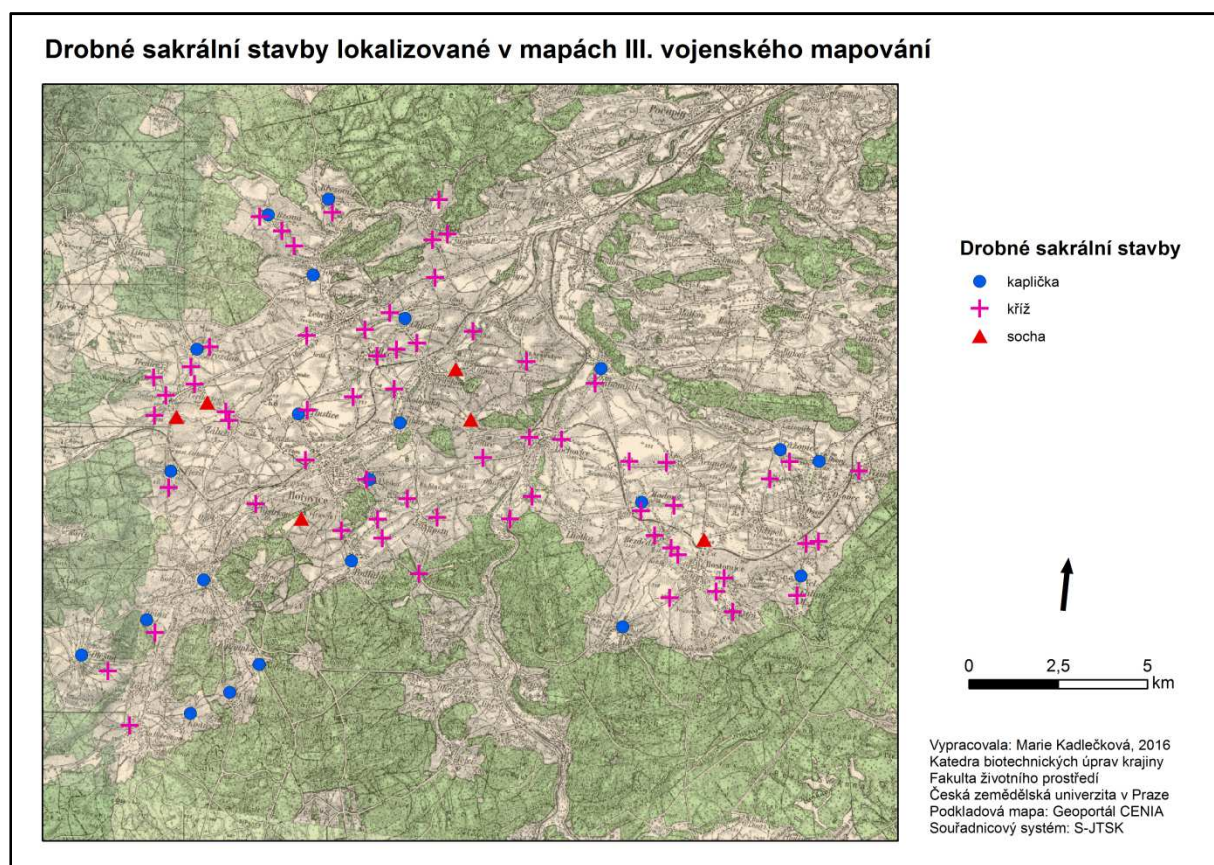
Obrázek 7.2 Legenda III. vojenského mapování

	1:75.000
Kapelle	⊕
Kleine { Moschee	⊕
{ Synagoge	⊕
Aussichtsturm	⊕
Größere } Ruine	⊕
Kleinere } Ruine	⊕
Friedhof	⊕ oder ⊕
Altes Grab	⊕ A.G.
Denkmal	⊕ Denkmal
Kreuz	⊕
Bildstock oder ähnliches rituelles Object	⊕

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

V mapách III. vojenského mapování bylo v zájmovém území nalezeno celkem 91 DSS. Z toho 22 kapliček, 63 křížů a 6 soch. Více ukazuje tematická mapa na obrázku 7.3.

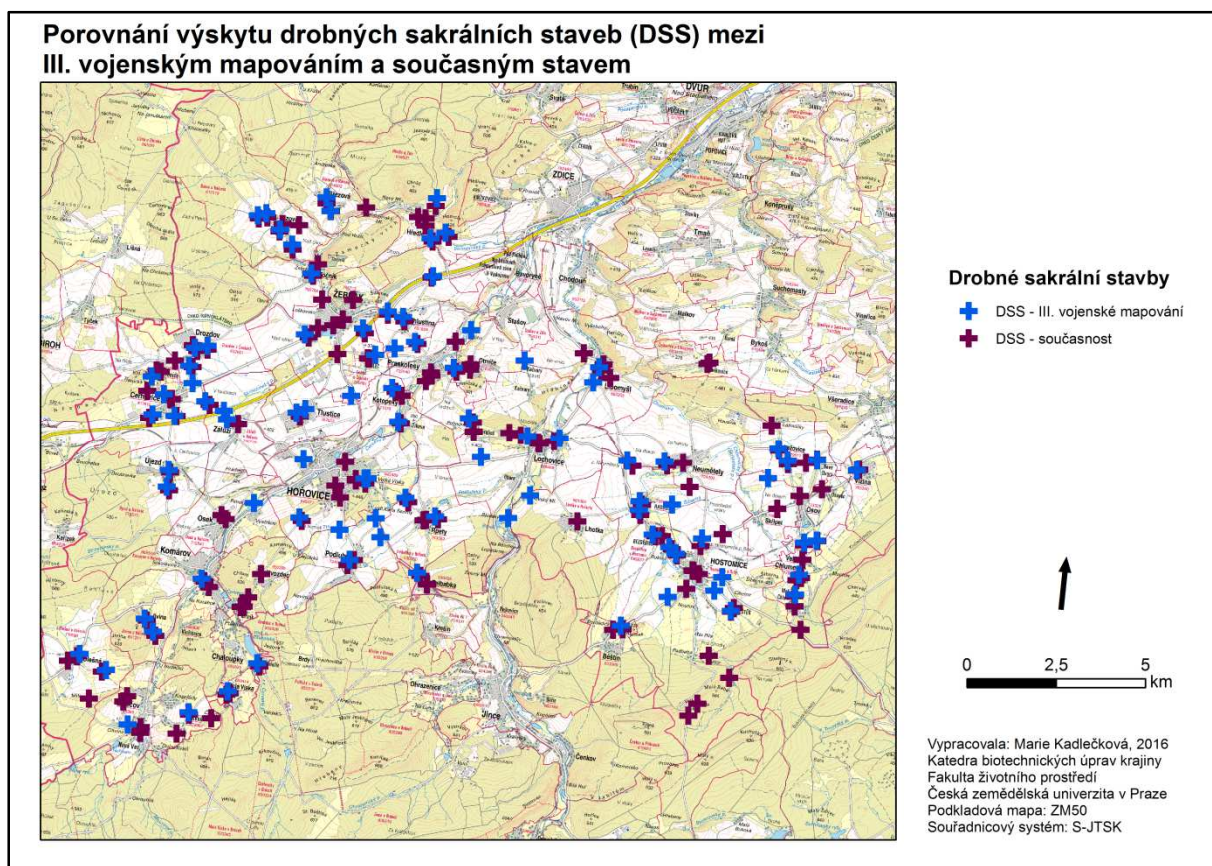
Obrázek 7.3 Tematická mapa zobrazující výskyt DSS podle typu v mapách III. vojenského mapování

7.3 Vyhodnocení porovnání výskytu DSS mezi III. vojenským mapováním a současným stavem

Počet DSS ve III. vojenském mapování je zhruba o polovinu nižší než lokalizovaných DSS v současnosti: 91 oproti 179 stavbám (polohu DSS v obou časových obdobích znázorňuje tematická mapa, obrázek 7.4). Vysvětlením může být neucelená lokalizace DSS během III. vojenského mapování. Zaneseny byly jen DSS, které byly uznány jako dobrý orientační prvek, zbytek nebyl uznán jako zaznamenáníhodný. Na drobné odchylky u umístění pravděpodobně stejných staveb či na blízkém umístění staveb, může mít vliv buď ne zcela přesné III. vojenské mapování nebo pozdější transfer jednotlivých staveb, například z důvodu budování dopravních komunikací.

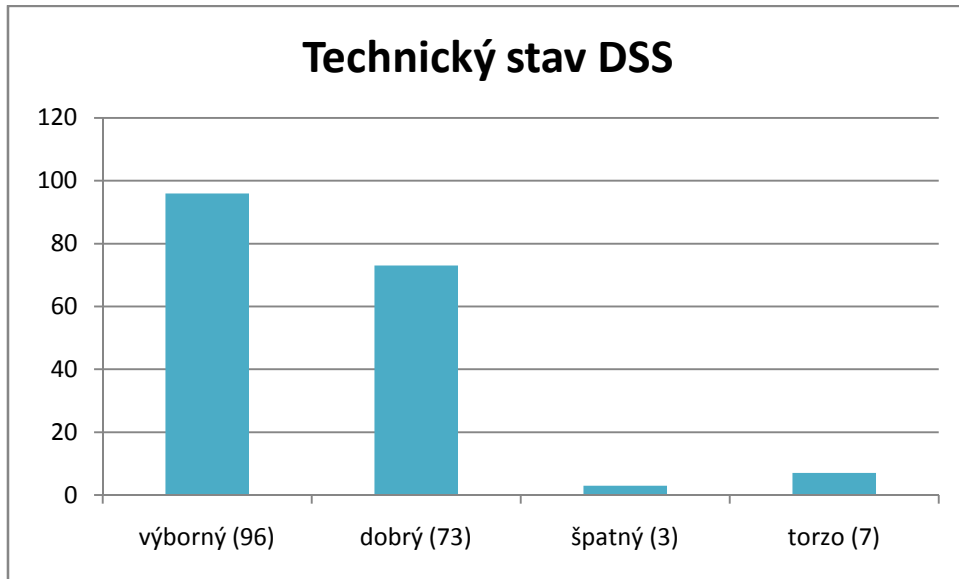
Obrázek 7.4 Tematická mapa zobrazující porovnání výskytu DSS mezi III. vojenským mapováním a současným stavem

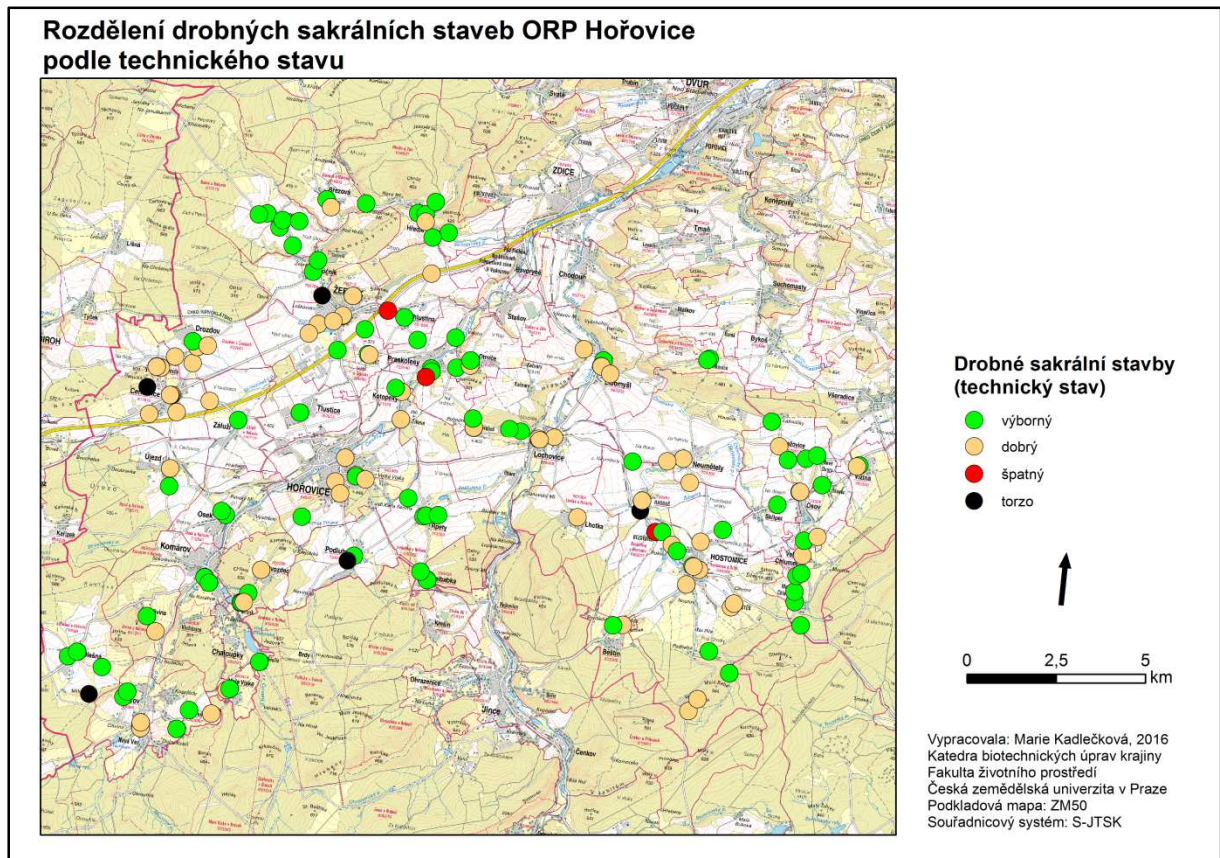
7.4 Vyhodnocení DSS podle technického stavu

Byly stanoveny 4 kategorie úrovně technického stavu, více lze nalézt v kapitole 5.2.2 - Vytvoření databáze - kategorizace DSS podle technického stavu. Počet staveb jednotlivých úrovní technického stavu je zobrazen v grafu 7.2. Více než polovina DSS, celkem 96, je ve výborném stavu. Důvodem je rekonstruování stavby, postavení zcela nové stavby (což bylo v terénním průzkumu zjištěno pouze u dvou případů - výklenkové kapličky a sochy v obci Hředle; u sochy byl nicméně technický stav stanoven jako již jen „dobrý“) anebo náhrada poškozené či zmizelé DSS za jinou - typickým příkladem je například uříznutí litinového kříže a poté nasazení nového (nově vytvořeného či vzatého například ze hřbitova). V dobrém stavu je 73 DSS - jsou stále v ucházejícím stavu, ale již je na nich vidět vliv přírodních podmínek. Ve vyloženě špatném stavu jsou pouze 3 stavby. Pokud brzy nedojde k jejich rekonstrukci, pak stavba zanikne. Dále bylo nalezeno 7 torz, často pouze podstavců křížů či DSS ve stavu, který ani vzdáleně nepřipomínal původní stav. Rozmístění jednotlivých DSS podle technického stavu ukazuje tematická mapa, obrázek 7.5.

Graf 7.2 Počet DSS jednotlivých úrovní technického stavu

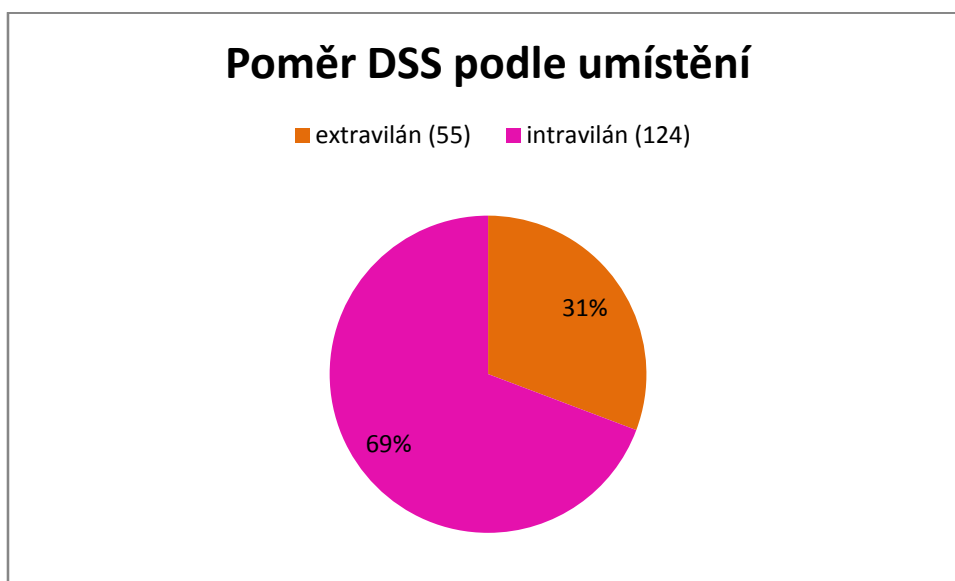
Obrázek 7.5 Tematická mapa zobrazující výskyt DSS podle technického stavu

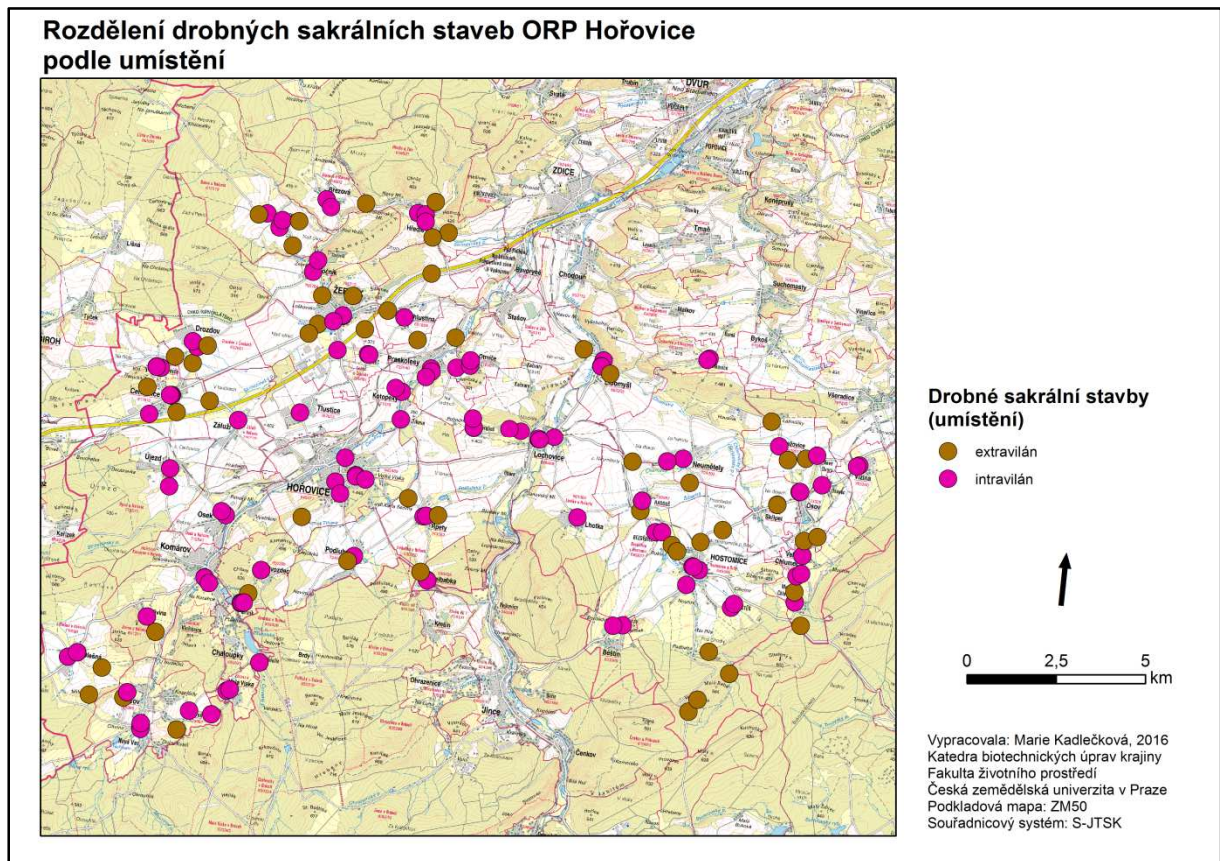
7.5 Vyhodnocení DSS podle umístění

124 DSS se nachází v intravilánu, tedy v zastavěném území. Jedná se o většinu celkového počtu, viz graf 7.3 ukazující procentuální poměr DSS podle jejich umístění. Příčinou může být fakt, že se v minulosti často DSS vyskytovaly v extravilánu, ale rozloha zastavěného území se ve 20. a 21. století začala zvětšovat. Časté umístění DSS na návších (mnohdy se jedná o prostorovou kapličku s křížem či bez) se v časovém měřítku nezměnilo a obvykle dosud tvoří přirozené centrum obce. 7 DSS se vyskytuje na oploceném soukromém pozemku, v šesti případech na zahradách, v jediném (boží muka ve Hvozdcí) na oplocené louce vedle hřbitova. 55 DSS se nalézá v extravilánu, mimo zastavěné území, často kopírují dopravní komunikace či polní cesty. Lokace jednotlivých DSS podle umístění ukazuje tematická mapa, obrázek 7.6.

Graf 7.3 Procentuální poměr DSS podle umístění

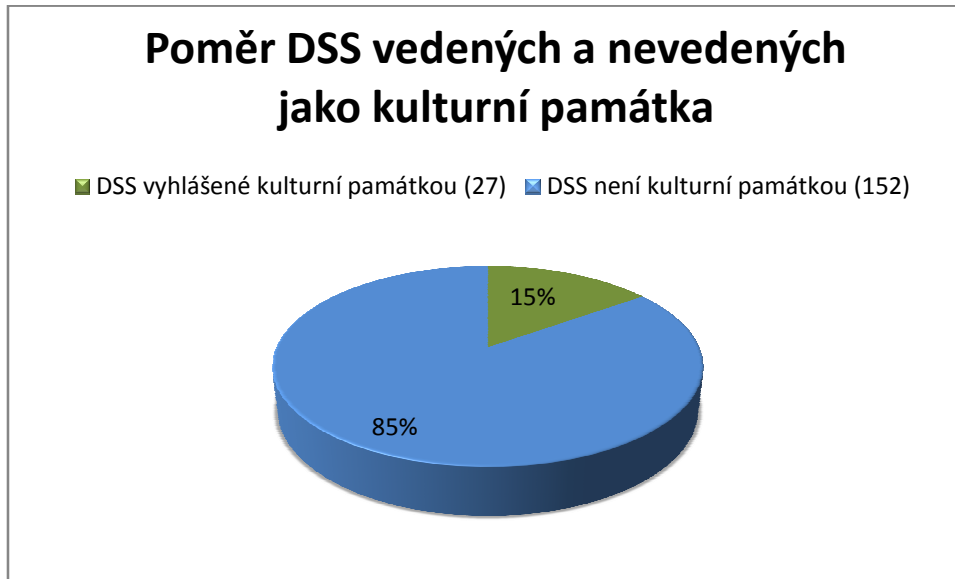
Obrázek 7.6 Tematická mapa zobrazující výskyt DSS podle umístění

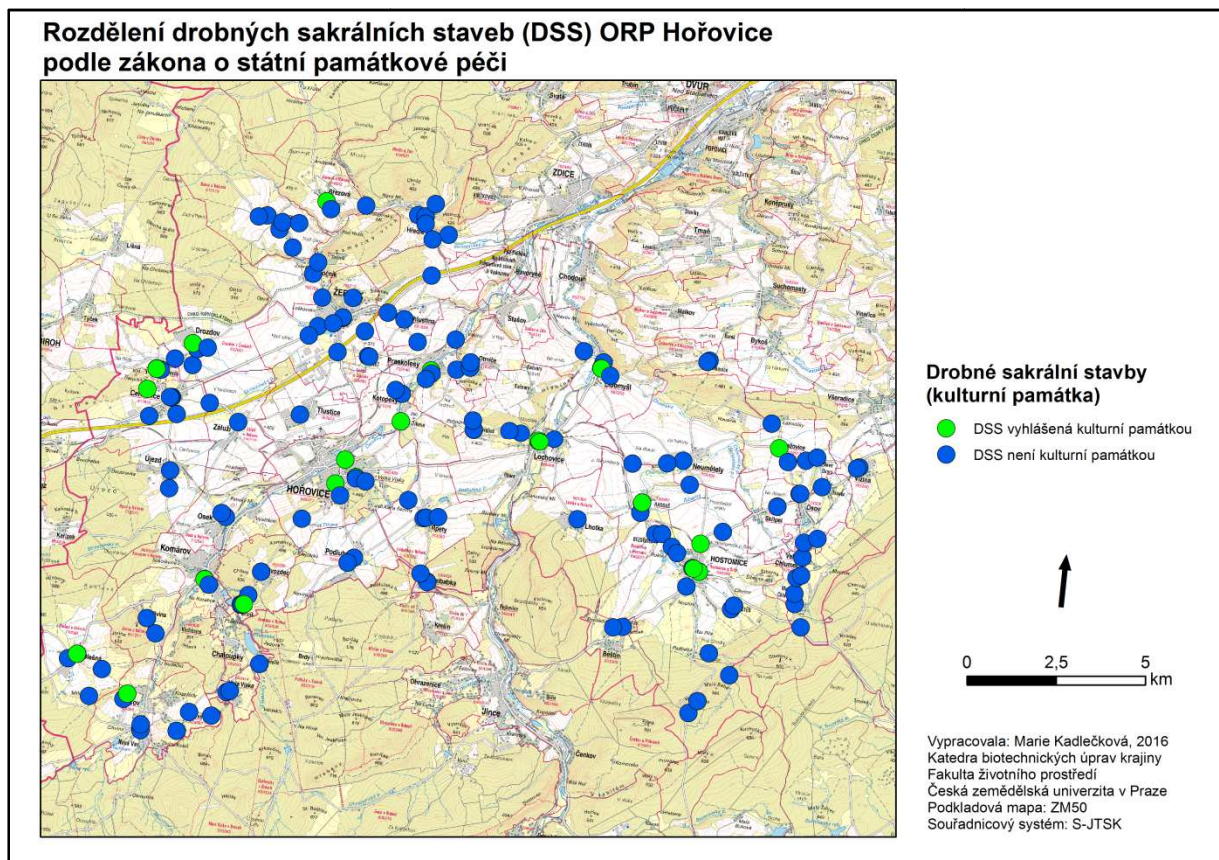
7.6 Vyhodnocení DSS podle zákona o státní památkové péči

Ve státním seznamu kulturních památek je zapsaných 27 DSS, což je pouhých 15% celkového počtu nalezených DSS (procentuální poměr lokalizovaných DSS, které jsou ve státním seznamu kulturních památek, vůči těm, které nejsou, ukazuje graf 7.4). Jejich umístění pak představuje tematická mapa, obrázek 7.7.

Graf 7.4 Procentuální poměr DSS zapsaných a nezapsaných do státního seznamu kulturních památek

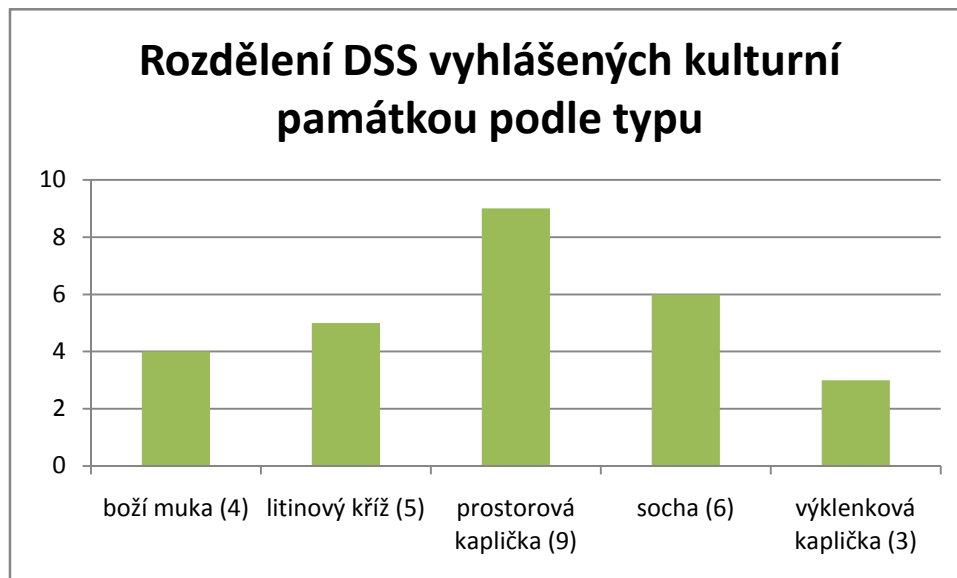

Obrázek 7.7 Tematická mapa zobrazující výskyt DSS podle zákona o státní památkové péči

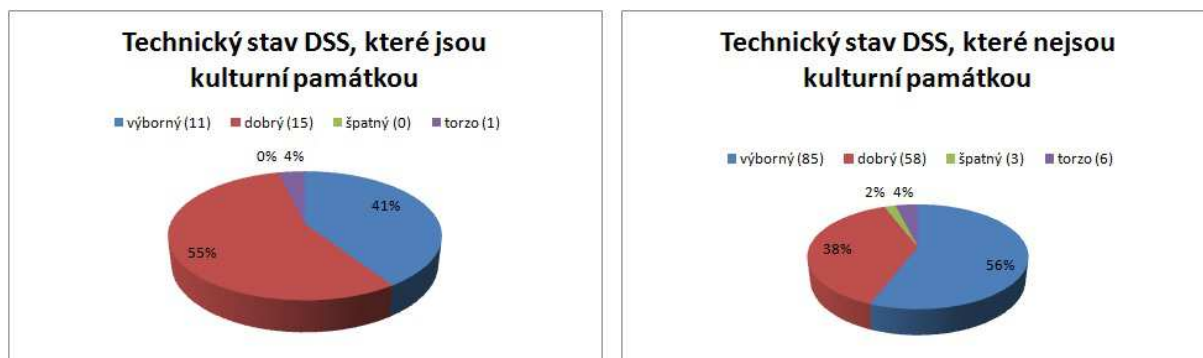
Počet DSS, které jsou kulturní památkou, je podle typu zobrazen v grafu 7.5. Počty nejsou zásadně rozdílné, nejvíce (9) je prostorových kapliček, všechny mají zvonici. Čtyři litinové kříže jsou vedeny jako kulturní památka spolu s kapličkou, u které stojí.

Graf 7.5 Rozdělení DSS zapsaných do seznamu státních kulturních památek podle typu

Grafy 7.6 a 7.7 ukazují srovnání technického stavu DSS, které jsou kulturními památkami, a těmi, které nejsou. Paradoxně z nich můžeme vyčíst, že DSS, které nejsou kulturními památkami, mají o 15% vyšší výborný technický stav. Což se odráží na vyšším dobrém technickém stavu (55%) u DSS vyhlášených kulturní památkou. Obecně se na základě terénního průzkumu dá ale říci, že pokud je DSS vedená ve státním seznamu kulturních památek, zásadně zvýšenou péčí to pro ni neznamena. Rekonstrukce se dějí na úrovni jednotlivců či obcí nehlédě na státní seznam.

Graf 7.6 a 7.7. Procentuální srovnání technického stavu DSS zapsaných a nezapsaných do seznamu státních kulturních památek

8. Diskuze

Diplomová práce Vokáčové (2010) dospěla ke stejným výsledkům jako má práce - v rámci jejího zájmového území (tedy 4 obcí: Bzové, Březové, Hředle a Točnicku). Nalezla jsem všechny DSS popisované v její práci, nebylo nalezeno pouze jedno torzo kříže v obci Hředle, což bylo způsobeno pravděpodobně jeho likvidací či přesunem. Je tedy potěšitelným zjištěním, že se za šest let výborný technický stav ani počet staveb zaznamenaný v její práci nezměnil.

Diplomová práce Ohnoutka (2013) se zabývala územím CHKO Křivoklátsko, které se okrajově překrývá s ORP Hořovice. Byla jím lokalizována prostorová kaplička se zvonící v obci Březová, kterou jsem zmapovala také. Nicméně dále uvádí přítomnost tří božích muk (jednoho v obci Březová a dvě v obci Hředle), která v mé ani v práci výše zmíněné autorky nalezena nebyla. Je možné, že se jedná o záměnu božích muk za litinové kříže (autor neuvedl v práci zeměpisné souřadnice, proto nelze domněnku ověřit).

Bylo potvrzeno zjištění publikace Belisové et al. (2013), že se na území ORP Hořovice nenalézají žádné smírčí kříže. Řada smírčích křížů byla bohužel ztracena obzvláště během 20. století; ani mému zájmovému území se tento osud nevyhnul.

Asi nejambicióznější on-line databází DSS je stránka www.drobnepamatky.cz. Stavby jsou – mimo jiné - uváděny se zeměpisnými souřadnicemi, je zde i fotogalerie. Nicméně za více jak dva roky fungování je zde z území ORP Hořovice vloženo pouze pět staveb (z obcí Hostomice, Komárov, Točnick a Žebrák). Jiné databáze vypadají podobně nebo hůře, je vidět, že počáteční nadšení po čase opadlo a že aktivita mnohdy ustala. Je škoda, že neexistuje žádná oficiální databáze, takto byly "síly roztrženy" a bohužel práce sice nebyla vyloženě ztracena, ale také bych řekla, že nedošlo k řádnému naplnění.

Valenčík (2006) tvrdí, že ve vnitrozemských oblastech nedošlo k zásadnímu úbytku DSS díky aktivnímu obyvatelstvu. V porovnání s oblastí Sudet byl v jiných oblastech České republiky počet a stav DSS ovlivněn rozhodně méně. Na základě odsunu Němců po druhé světové válce přišli do oblastí Sudet noví obyvatelé, kteří se o osud „německých“ staveb nezajímali. Později se navíc část novousedlíků vrátila zpět poté, co jim byla nově nabytá půda odebrána v rámci kolektivizace. Stavby tedy začaly chátrat, či padly za oběť pro získání stavebního materiálu.

Došla jsem k názoru, že by tedy bylo tedy zajímavé srovnat mé výsledky s podobnou prací zabývající se územím Sudet. Diplomová práce Hricka (2013) se týkala lokalizace DSS ve vybraném regionu okresu Karlovy Vary, a autor na území 560,97 km² našel 300 existujících DSS. Na mém, skoro o 2,3krát menším území (246 km²), jsem našla 179 DSS. Zkráceně – přepočtem počtu DSS na rozlohu zájmového území se dá zjistit, že jsem našla v ORP Hořovice o 36% více DSS na 1 km². Co se týče technického stavu nalezených staveb, autor našel 30 staveb ve špatném stavu a 38 torz. Na mém zájmovém území jsem našla 3 stavby ve špatném stavu a 7 torz. Na autorově území tedy stavby ve špatném stavu zabíraly 10% oproti 1,7% na mém území. Obdobně torza: 12,7% oproti 3,9%. ORP Hořovice má tedy rozhodně lepší technický stav svých památek, což může být dáno prostým větším zájmem o tyto stavby v posledních letech a menšímu „vandalství“ v letech dřívějších.

Valenčík (2006) dodává, že ustanovením vojenských újezdů byli vysídleni víceméně všichni obyvatelé, zničena většina staveb a byl nařízen zákaz vstupu, nicméně z výsledků terénního průzkumu se nepodařilo prokázat, že by blízkost (dnes již bývalého) vojenského újezdu Brdy nějak zásadně ovlivnil počty či stav DSS v ORP Hořovice.

Při výzkumu jsem zjistila, že mnoho DSS opravdu není vyznačených v mapových podkladech, že byly DSS označeny jako jiný prvek (například pomník) či že byly vyznačeny v mapě zcela chybně (DSS zanikla nebo se jednalo o nedopatření). Může to být důkazem, že pro současné poznání je opravdu třeba historických podkladů, které zaznamenaly v mnoha případech to, co v mladší minulosti lidé za až tak důležité nepovažovali.

Většina bakalářských a diplomových prací s podobnou tematikou, například ty od Ohnoutka (2013), Mirvaldové (2015) nebo Půžové (2015), postrádá poskytnutí geodatabáze, proto je případná další práce se zjištěnými daty značně zkomplikovaná.

9. Závěr

Tématem této diplomové práce byly drobné sakrální stavby, tedy i autorka práce se přidala k rostoucí řadě jednotlivců, spolků či obcí, kteří projevují zájem o tyto krajinné prvky.

Všechny stanovené cíle práce byly splněny. Všechny otázky položené v úvodu byly zodpovězeny v rámci kapitoly 7 – Výsledky.

Rešeršní část měla za úkol popsat detailněji problematiku DSS - účel stavby, význam, typologii a historii. Dále přiblížila téma krajiny a krajinného rázu a vztah DSS vůči nim. Zahrnula charakteristiku zájmového území. Všechny uvedené kapitoly měly přímou návaznost na výzkumnou část.

V rámci výzkumné části byly lokalizovány veškeré drobné sakrální stavby na území ORP Hořovic a ty inventarizovány. Byla zjištěna přítomnost 179 staveb. Dle typu stavby bylo nejvíce nalezených litinových křížů (80), na druhém místě prostorových kapliček (34). Z výsledků plyne, že je stav DSS v ORP Hořovice z valné části velmi uspokojivý – především zásluhou jednotlivců či obcí.

Součástí bylo i srovnání současného stavu DSS se stavem zjištěným v mapách III. vojenského mapování. V mapách III. vojenského mapování bylo nalezeno 91 staveb. Nepoměr mezi tímto číslem a počtem DSS v současnosti (179) byl vysvětlen neucelenou lokalizací DSS v 19. století.

Výstupem je 6 tematických map a 7 grafů. Veškerá data o jednotlivých stavbách byla zanesena do databáze (Příloha 1 - Databáze drobných sakrálních staveb v ORP Hořovice) a geodatabáze, která je k dispozici jako jedna z příloh. Geodatabáze se může v budoucnu libovolně editovat a prakticky využít.

Přínos této práce tkví ve vytvoření první ucelené databáze všech DSS na území ORP Hořovice, včetně uvedení přesné lokalizace a fotodokumentace, o kterou již projevil zájem Odbor památkové péče městského úřadu Hořovice.

Databáze může sloužit jako další díl k ucelení evidence DSS, podklad k rekonstrukci nebo pro sestavení dokumentace k možné památkové ochraně DSS, jako podklad při plánovaných stavebních pracích, k aktualizaci mapových podkladů či k prezentaci DSS v rámci cestovního ruchu.

Cílek et al. (2011) navrhuje, že by bylo dobré u nás, stejně jako se již stalo v jiných zemích, obnovit staré poutní cesty. Začlenit do projektu opravy sakrálních staveb, výsadbu alejí či vhodně pozměnit krajinný ráz. „*Máme-li cyklostezky, můžeme jednou mít poutní trasy, na kterých bude dovolen jenom pěší pohyb*“. Používají název „náboženská turistika“ a jak dodávají - turistika není méně než poutnictví a naopak. Zhruba 60% obyvatelstva v Evropě žije ve městech. V městském prostředí dochází k zeslabení vztahu ke krajině – člověk již nezakládá svoji identitu na místě bydliště, ale na svojí společenské třídě či práci. Nicméně určitá skupina lidí vždy byla a bude duchovněji založená. Obliba vydání se na pout' obecně ve světě roste. Pokud by se Česká republika tohoto trendu chopila a zapojila do toho i DSS, mohla by z toho těžit celá společnost.

Svoji práci bych ráda zakončila všefákajícím mottem, které se mi v průběhu celé práce často připomínalo:

„Dejme minulosti budoucnost!“

Obrázek 9.1 Kříž v obci Zaječov

10. Přehled literatury a použitých zdrojů

10.1 Knihy, časopisy a nepublikované zdroje

1. BALATKA B., BUČEK A., CIBULKOVÁ P., CULEK M., ČERMÁK P., DEMEK J. [ed.], DOBIÁŠ D., HAVLÍČEK M., HRÁDEK M., KIRCHNER K., LACINA J., MACKOVČIN P. [ed.], PÁNEK T., SLAVÍK P. et VAŠÁTKO J., 2006: Hory a nížiny – Zeměpisný lexikon ČR. AOPK ČR, Brno: 580 s. ISBN 80-86064-99-9.
2. BEGON M., HARPER J.L. et TOWNSEND C.R., 2006: Ecology - From Individuals to Ecosystems. Blackwell, Malden: 738 s. ISBN-13: 978-1-4051-1117-1.
3. BELISOVÁ N., 2011: Drobné památky v Českém Švýcarsku. Správa Národního parku České Švýcarsko, Krásná Lípa: 15 s.
4. BELISOVÁ N., BĚLOHRADSKÝ R. et BOŘIL P., 2013: Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska. Knihy 555, Liberec: 272 s. ISBN 978-80-86660-37-0.
5. BLACKÝ A., 2009: Bzová - Dějinný vývoj obce od nejstarších dob po současnost ve vztahu k dějinám Hořovicka a Berounska. Obecní úřad Bzová, Bzová: 348 s. ISBN 978-80-254-6396-3.
6. BLAŽÍČEK O. J. et KROPÁČEK J., 2013: Slovník pojmů z dějin umění. Aurora, Praha: 479 s. ISBN 978-80-7299-104-4.
7. BROUČEK S., HOLÝ D., HUBINGER V., JEŘÁBEK R., PETRÁŇOVÁ L., TRAXLER J., VÁLKA M. et VAŘEKA J., 2007: Lidová kultura – Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, věcná část A – N. Mladá fronta, Praha: 336 s. ISBN 978-80-204-1712-1.
8. BUKAČOVÁ I. et HÁJEK T., 2001: Příběh drobných památek - Od nezájmu až k fascinaci. Studio JB, Lomnice nad popelkou: 137 s. ISBN 80-900903-9-7.
9. BUKAČOVÁ I., 2006: Krajina a drobné památky. In: ŠTOGROVÁ-DOLEŽALOVÁ J. [ed.]: Kaplička na návsi, křížek v polích. O.s. Drobné památky severních Čech, Česká Lípa: 68 - 76. ISBN 80-239-7306-1.
10. BUREŠ Z., KAŠPAROVÁ L., KLENOVSKÝ J., KOŠATKOVÁ B., KUČERA B., MUSIL J., RIEDL D., ROZEHNALOVÁ E. et TOMÍŠKOVÁ M., 1995: Církevní stavby. Ústav územního rozvoje Brno, Brno: 167 s. ISBN 80-85124-48-3.
11. CÍLEK V., 2004: Makom – Kniha míst. Dokořán, Praha: 267 s. ISBN 80-86569-91-8.

12. CÍLEK V., 2010: Krajiny vnitřní a vnější. Dokořán, Praha: 269 s., ISBN 80-7363-042-7.
13. CÍLEK V., ČTVERÁK V., DANĚČEK V., GREMLICA T., KUBÍK M., KUBÍKOVÁ J., LOŽEK V., MUDRA P., OBERMAJER J., SCHMELZOVÁ R., ŠPRYŇAŘ P. et ŽÁK V., 2011: Obraz krajiny – Pohled ze středních Čech. Dokořán, Praha: 310 s. ISBN 978-80-7363-205-2.
14. ČERVINKA P., 2004: Česká sakrální krajina. In: LEDVINA P. [ed.]: Venkovská krajina - Sborník příspěvků z konference. ZO ČSOP Veronica, Brno: 11 - 17. ISBN 80-239-2822-8.
15. DEJMAL I., 2001: Úvod - První setkání. In: LEPEŠKA P. [garant]: Tvář naší země – krajina domova, svazek 3 - Duchovní rozměr krajiny. Jaroslav Bárta et Studio JB, Lomnice nad Popelkou: 5 - 8. ISBN 80-86512-04-5.
16. DIBELKOVÁ I., 2004: Poutní místa v Čechách. Olympia, Praha: 205 s. ISBN 80-7033-844-X.
17. DVOŘÁK O., 2001: Tajemná tvář krajiny mezi Beroučkou a Brdy. U radnice, Beroun: 131 s. ISBN 80-902881-3-8.
18. DVOŘÁK O., 2012: Tajemná místa Podbrdsko – Hořovicko, Cerhovicko, Zbirožsko. Marie Holečková - Nakladatelství MH, Beroun: 159 s. ISBN 978-80-86720-58-6.
19. FRIDRICH J., MATOUŠEK V., STOLZ D., STOLZOVÁ D. et SÝKOROVÁ I., 2006: Berounsko a Hořovicko v pravěku a raném středověku. Elce book publishing, Hořovice: 319 s. ISBN 80-239-6244-2.
20. HÁJEK P., 2008: Jde pevně kupředu naše zem – Krajina českých zemí v období socialismu 1948 – 1989. Malá Skála, Praha: 164 s. ISBN 978-80-86776-07-1.
21. HÁJEK P., 2009: Zděná boží muka v jižních Čechách. Národní památkový ústav - územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, České Budějovice: 243 s. ISBN 978-80-85033-16-8.
22. HAVLÍČEK T. et HUPKOVÁ M., 2011: Sakrální objekty v krajině jako nedílná součást českého venkova. In: Obec a finance 1: 52-54.
23. HRICKO O., 2013: Mapování drobných sakrálních staveb ve vybraném regionu okresu Karlovy Vary. Nепublikováno, dep.: <http://vskp.czu.cz/>.
24. HUMPHREY C. et VITEBSKY P., 1998: Posvátné stavby. Knižní klub / Práh, Praha: 184 s. ISBN 80-7176-664-X.

25. CHODĚJOVSKÁ E., SEMOTANOVÁ E. et ŠIMŮNEK R., 2015: Historické krajiny Čech – Třeboňsko – Broumovsko - Praha. Historický ústav, Praha: 427 s. ISBN 978-80-7286-255-9.
26. CHOVANEC T., 2013: Sociodemografická analýza SO ORP Hořovice. Nепublikováno, dep.: <http://www.cpkp.cz/>.
27. JUŘÁK P., 2006: Drobné nemovité památky sakrálního charakteru na Frýdecko-Místecku (počet, stav, dokumentace). In: ŠTOGROVÁ-DOLEŽALOVÁ J. [ed.]: Kaplička na návsi, křížek v polích. O.s. Drobné památky severních Čech, Česká Lípa: 42 - 55. ISBN 80-239-7306-1.
28. KOZÁK P., 2010: Posvátná geometrie Čech a Moravy. ArchET, České Budějovice: 145 s. ISBN 978-80-902394-5-6.
29. KVĚT R., 2003: Duše krajiny – Staré stezky v proměnách věků. Akademie věd České republiky, Praha: 195 s. ISBN 80-200-1012-2.
30. LOUCKÁ P., 1996: Boží muka – orientační bod v krajině. Vesmír 75: 707.
31. MIRVALDOVÁ K., 2015: Drobné sakrální stavby v regionu CHKO Blaník. Nепublikováno, dep.: <http://vskp.czu.cz/>.
32. NUSEK J. et SVOBODA J., 2001: Příběh kapliček - drobné sakrální objekty na Podblanicku. Český svaz ochránců přírody Vlašim et Muzeum okresu Benešov, Vlašim at Benešov: 130 s. ISBN 80-86327-16-7 et ISBN 80-86452-06-9.
33. OHNOUTEK, J., 2013: Mapování a vypracování databáze drobných sakrálních staveb v CHKO Křivoklátsko. Nепublikováno, dep.: <http://vskp.czu.cz/>.
34. PETROSILLO P., 1998: Křesťanství od A do Z. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří: 239 s. ISBN 80-7192-365-6.
35. PODBORSKÝ V., 1999: Dějiny pravěku a rané doby dějinné. Masarykova univerzita, Brno: 325 s. ISBN 80-210-2159-4.
36. PŮŽOVÁ H., 2015: Mapování drobné sakrální architektury ve vybraném území. Nепublikováno, dep.: <http://vskp.czu.cz/>.
37. SCHAMA S., 2007: Krajina a paměť. Argo et Dokořán, Praha: 702 s. ISBN 978-80-7203-803-9 (Argo) et ISBN 978-80-7363-071-3 (Dokořán).
38. SLABÝ J., 2006: Drobné památky obce Ralsko (ukázka z obsáhlé zprávy). In: ŠTOGROVÁ-DOLEŽALOVÁ J. [ed.]: Kaplička na návsi, křížek v polích. O.s. Drobné památky severních Čech, Česká Lípa: 18 - 25. ISBN 80-239-7306-1.
39. SKLENIČKA P., 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha: 321 s. ISBN 80-903206-1-9.

40. ŠIMEČKOVÁ P., 2009: Od kapličky ke křížku - průvodce po posvátných místech na Kovářovsku. Plot, Praha: 279 s. ISBN 978-80-86523-94-1.
41. TEICHMANN B., 2004: Opomíjené klenoty – Drobné sakrální stavby v Poodří. Společnost přátel Poodří, Ostrava: 198 s. ISBN 80-239-4704-4.
42. TRPÁK P., 2001: Krajina sakrální, animální a profánní. In: LEPEŠKA P. [garant]: Tvář naší země – krajina domova, svazek 3 - Duchovní rozměr krajiny. Jaroslav Bárta et Studio JB, Lomnice nad Popelkou: 50 - 56. ISBN 80-86512-04-5.
43. URFUS V., 1992: Doslov. In: PRECLÍK V.: Kameny pokání. Melantrich, Praha: 249 – 252. ISBN 80-7023-121-1.
44. URFUS V., 1997: Kamenné kříže a právo. In: BĚLOHRADSKÝ R., BUSINSKÁ H., BUSINSKÝ V., JURMAN H., KAREL T., NAVRÁTIL V., OŠANEC J., PRECLÍK V., PROCHÁZKA Z., STEINOVÁ N., TOUFAR H., URBAN M., VANĚK J., VÍT J., VÍTOVÁ D. et WIESER S.: Kamenné kříže Čech a Moravy. Argo, Praha: 20 - 25. ISBN 80-7203-157-0.
45. VALENČÍK M., 2006: Ohrožené památky - Kostely, kaple a kapličky v České republice. Miloš Uhlíř – Baset, Praha: 293 s. ISBN 80-7340-082-0.
46. VĚTVIČKA V., 2014: Cestou necestou českou krajinou. JAN VAŠUT s.r.o., Praha: 216 s. ISBN 978-80-7236-896-9.
47. VÍT J., 1997: Jaké kamenné kříže popisuje tento katalog?. In: BĚLOHRADSKÝ R., BUSINSKÁ H., BUSINSKÝ V., JURMAN H., KAREL T., NAVRÁTIL V., OŠANEC J., PRECLÍK V., PROCHÁZKA Z., STEINOVÁ N., TOUFAR H., URBAN M., VANĚK J., VÍT J., VÍTOVÁ D. et WIESER S.: Kamenné kříže Čech a Moravy. Argo, Praha: 10 – 11. ISBN 80-7203-157-0.
48. VOKÁČOVÁ P., 2010: Sakrální památky v mikroregionu Točnick - Bzová - Březová - Hředle. Nепublikováno, dep.: <https://www.cuni.cz/UK-4427.html>.
49. ZIEHR W., 1996: KŘÍŽ – Symbol, zobrazování, význam. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří: 239 s. ISBN 80-7192-288-9.

10.2 Zákony

1. Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.
2. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

10.3 Internetové zdroje

1. AOPK, 2016: Drobné stavby. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha, online: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajiny-raz-a-vystavba/drobne-stavby/>, cit. 10.2.2016.
2. ČSÚ, 2014: Správní obvod obce s rozšířenou působností Hořovice. Český statistický úřad, Praha, online: https://www.czso.cz/csu/xs/2108_so_orp_horovice, cit. 19.2.2016.
3. Hořovice, 2016: Hořovicko. Oficiální stránky města Hořovice, Hořovice, online: <http://www.mesto-horovice.eu/horovicko/>, cit. 19.2.2016
4. ICH, 2016: O krajině. Informační centrum Hořovice, Hořovice, online: <http://www.mkc-horovice.cz/ic-priroda.html>, cit. 12.2.2016
5. PMH, 2008: Strategický plán rozvoje města Hořovice – Profil města. Zastupitelstvo, Hořovice, online: http://www.mesto-horovice.eu/e_download.php?file=data/editor/233cs.pdf&original=Profil_mesta_-_30-9-2008.pdf, cit. 25.2.2016.
6. UIR, 2013: Katastrální území. Územně identifikační registr ČR, Praha, online: <http://www.uir.cz/katastralni-uzemi-orp/60/Orp-Horovice>, cit. 14.3.2016
7. ÚÚR, 2007: Hořovice. Ústav územního rozvoje, Brno, online: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2947>, cit. 19.2.2016.

10.4 Obrázky

1. Obrázek 4.1: Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Hořovice (online) [cit. 19.2.2016], dostupné z https://www.czso.cz/documents/11240/17830443/adm_orp_2108.jpg/54d5c1ee-1c2b-438c-a239-34977a1caba8?version=1.0&t=1413531716508
2. Obrázek 4.2: Obecně – geografická mapa ORP Hořovice (online) [cit. 19.2.2016], dostupné z https://www.czso.cz/documents/11240/17830443/geogr_orp_2108.jpg/1c4d03e4-5ec8-443b-abb5-f2ba9d069f7c?version=1.0&t=1413531716674
3. Obrázek 7.1: Legenda III. vojenského mapování (online) [cit. 16.3.2016], dostupné z http://archivnimapy.cuzk.cz/index_download2.html

11. Přílohy

Příloha 1 Databáze drobných sakrálních staveb v ORP Hořovice

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Báblín	-775589,0625	-1089750,053	14,020986	49,908457	603589_01	prostorová kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ne	se prvním	
Báblín	-775943,4375	-1089750,033	14,017232	49,908019	603589_02	líhový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne		
Březová	-738982,625	-1057383,708	13,983196	49,903889	614802_01	prostorová kaplička	neznámý	výbový	intravilán	ano (097802-3340)	se prvním	
Březová	-738737,125	-1058048,011	13,985355	49,902135	614802_02	líhový kříž	1895	dobý	intravilán	ne		
Březová	-738411,5	-1089122,582	13,972701	49,901187	617318_03	líhový kříž	neznámý	výbový	extravilán	ne		
Březová	-738170,75	-105811,85	13,98892	49,985266	617318_04	líhový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne	rekonstrukce 2007	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TRSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Bevoňá Bevoňá u Hrdovic	-78515,9375	-1058225,408	13,911204	49,99826	617318 - 02	líhový kříž	neznámý	výborný	intenzivní	ne		
Bevoňá Bevoňá u Hrdovic	-78515,25	-1058225,868	13,911173	49,998253	617318 - 01	prostorová kaplička	neznámý	výborný	intenzivní	ne	se zvonici, socha sv. Jana Nepomuckého, rekonstrukce 1995	
Bevoňá Bevoňá u Hrdovic	-78517,625	-1058225,646	13,91725	49,997723	617318 - 06	líhový kříž	neznámý	výborný	extrahední	ne	rekonstrukce 2008	
Bevoňá Bevoňá u Hrdovic	-78592,565	-1058113,316	13,91712	49,997135	617318 - 05	líhový kříž	1907	výborný	intenzivní	ne	rekonstrukce 2009	
Bevoňá Bevoňá u Hrdovic	-78480,75	-1058439,419	13,91384	49,997598	617318 - 07	děrový kříž	neznámý	výborný	extrahední	ne		
Černošice Černošice	-789062,375	-1085785,201	13,91729	49,94564	617310 - 03	vyklenutá kaplička	neznámý	dobý	extrahední	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TRSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Černošice, Černošice	-788189,8375	-1085291,436	13,824632	49,848723	617510_04	socha	1788	dobý	intravilán	ne	sv. Jan Nepomucký	
Černošice, Černošice	-788213,6875	-1085307,088	13,824227	49,848553	617510_05	pleškovcový kříž	neznámý	torzo	intravilán	ne		
Černošice, Černošice	-788241,6875	-1085291,882	13,823821	49,848552	617510_06	pleškovcový kříž	1910	dobý	intravilán	ne		
Černošice, Černošice	-788375,25	-1085305,567	13,824641	49,850388	617510_01	boží muka	neznámý	torzo	extravilán	ano (10482)		
Černošice, Černošice	-788525,625	-1085315,078	13,826835	49,84424	617510_07	hlívkový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Černošice, Černošice	-787135,125	-1085455,16	13,849377	49,848823	617510_02	vyklenková kaplička	neznámý	dobý	extravilán	ne	socha Panny Marie	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Černošice Těmice	-788203,8125	-1082323,06	13,828893	49,958264	770744_03	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne	soukromý pozemek, č.p. 22	
Černošice Těmice	-788116,375	-1082493,171	13,827064	49,958273	770744_02	plškový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Černošice Těmice	-788118,1875	-1082500,431	13,827053	49,958266	770744_01	protonová kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ano (01890/2-3011)	se prouhdi	
Dražďov Dražďov v Čepelích	-787906,8125	-1082393,565	13,840793	49,958446	632601_02	děrový kříž	1899	dobý	extravilán	ne		
Dražďov Dražďov v Čepelích	-788100,3125	-1082220,269	13,833619	49,958337	632601_03	líhový kříž	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Dražďov Dražďov v Čepelích	-787476,4375	-1081950,207	13,841665	49,958281	632601_04	zvonička	neznámý	výbový	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Drozdov Drozdov v Čechách	-787482,4375	-1081947,755	13,941577	49,882955	632601_05	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Drozdov Drozdov v Čechách	-787504,125	-1081789,899	13,939584	49,88395	632601_01	vyklenutá kaplička	1817	výborný	intravilán	ano (142542-2989)	socha sv. Jana Nepomuckého, rekonstrukce 2007	
Drozdov Drozdov v Čechách	-787188,625	-1081918,333	13,94559	49,883255	632601_06	líhový kříž	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Felbabka, Felbabka	-781051,0625	-1088489,777	13,943083	49,812748	634468_02	líhový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Felbabka, Felbabka	-781043,5625	-1088465,65	13,943211	49,812943	634468_01	prostorová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se zrušil	
Felbabka, Felbabka	-781238,0625	-1088252,976	13,940087	49,814538	634468_03	líhový kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne	rekonstrukce 2010	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TRK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KF (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hodovica, Hodovice	-783839,875	-1086370,482	13,904823	49,830156	645371_01	boží muka	neznámý	dobý	intravilán	ano (S94432-308)		
Hodovica, Hodovice	-783811,26	-1086374,229	13,904841	49,8339	645371_02	boží muka	neznámý	dobý	intravilán	ano (S25712-307)	tv. sloup odbočenou	
Hodovica, Hodovice	-783464,5	-1086370,582	13,904824	49,83107	645371_03	vyklenutá kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Hodovica, Hodovice	-784566,875	-1086373,524	13,901964	49,823914	645371_04	vyklenutá kaplička	neznámý	výborný	extravilán	ne	rekonstrukce 2009	
Hodovica, Velká Věsta	-783444,125	-1085566,25	13,909893	49,838196	645389_01	socha	neznámý	dobý	intravilán	ano (S94482-310)	sv. Řech	
Hodovica, Velká Věsta	-783045,0625	-1085590,585	13,909914	49,835907	645389_03	děrový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		

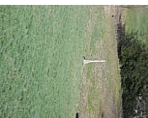
OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-1TSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KF (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hodonice, Veleň Veleň	-78277,8125	-108597,318	13,91794	49,835479	645389 - 01	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Hodonice, Bezdědice u Hodonic	-77453,3125	-1087147,531	14,428464	49,832788	645877 - 01	líhový kříž	neznámý	špatný	intravilán	ne		
Hodonice, Bezdědice u Hodonic	-774474,5655	-1087148,702	14,030926	49,833005	645877 - 02	líhový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Hodonice, Hodonice pod Brdý	-773435,375	-1088204,636	14,017301	49,834827	645855 - 01	socha	1871	dobý	intravilán	ano (209642,3344)	sv. Jan Nepomucký	
Hodonice, Hodonice pod Brdý	-774195,25	-1087505,781	14,035474	49,830173	645855 - 17	líhový kříž	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Hodonice, Hodonice pod Brdý	-774051,375	-1087363,151	14,0378	49,832786	645855 - 16	líhový kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hospornice, Hospornice pod Svět	-772774,25	-1097089,354	14,054207	49,838709	645855 - 15	dřevěný kříž	naznamáný	výbojový	extravilán	ne		
Hospornice, Hospornice pod Svět	-773927,8375	-1097422,267	14,046348	49,831945	645855 - 14	vyklenková kaplička	naznamáný	děrový	extravilán	ano (281160/2-2983)		
Hospornice, Hospornice pod Svět	-772619,375	-1098104,678	14,044573	49,825889	645855 - 02	dřevěný kříž	naznamáný	výbojový	intravilán	ne		
Hospornice, Hospornice pod Svět	-773929,3125	-1098121,908	14,044979	49,825464	645855 - 03	socha	1724	děrový	intravilán	ano (45596/2-314)	První Male - mariánský sloup, rekonstrukce 1924	
Hospornice, Hospornice pod Svět	-773791,75	-1098916,503	14,043206	49,820989	645855 - 13	hlinový kříž	naznamáný	děrový	intravilán	ne	sochařský pozemek, č.p. 283	
Hospornice, Hospornice pod Svět	-770583,8375	-1098793,884	14,098449	49,814651	645855 - 12	hlinový kříž	naznamáný	výbojový	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-UTSK (Y)	(X)	DELKA (Y)	SÍLKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-723725,5	-1072153,027	14,05031	49,798355	645855 - 05	vyklenutá kaplička	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-72478,5655	-1071823,11	14,050317	49,798319	645855 - 06	děrový kříž	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-723164,25	-1070483,864	14,050507	49,804965	645855 - 07	vyklenutá kaplička	neznámý	výborný	extravilán	ne		
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-722891,5655	-1071097,457	14,09461	49,80025	645855 - 08	socha	neznámý	výborný	extravilán	ne	Panna Marie s Ježíškem	
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-722536,875	-1088254,856	14,051723	49,816719	645855 - 11	liliový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne	soukromý pozemek, č.p. 13	
Hospornice, Hospornice pod Brdý	-723458,875	-1088150,042	14,062991	49,817751	645855 - 10	liliový kříž	1875	dobý	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-1TSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hodornice, Hodornice pod Sv. J.	-772459,75	-1089150,623	14,026294	49,817746	645855_09	prostorová kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ne	se zrušil	
Hodornice, Radoš	-775070,75	-1088552,706	14,021439	49,837541	739897_02	líhový kříž	neznámý	luzo	extravilán	ne		
Hodornice, Radoš	-775000,875	-1088272,383	14,021546	49,840997	739897_01	prostorová kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ano (45912,3095)	se zrušil	
Hedie, Hedie u Zdic	-782720,5	-1057947,264	13,898747	49,304303	648831_01	líhový kříž	neznámý	výboj	extravilán	ne	rekonstrukce 2008	
Hedie, Hedie u Zdic	-781300,6875	-1058212,523	13,919251	49,303898	648831_02	líhový kříž	neznámý	výboj	intravilán	ne		
Hedie, Hedie u Zdic	-781087,8125	-1058257,764	13,922274	49,303879	648831_03	líhový kříž	1896	výboj	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-UTSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KF (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hředle, Hředle u Zdic	-781090,6875	-1058248,813	13,922217	49,907295	648831_04	výhledová kaplička	2000	výborný	intravilán	ne	odraz sv. Hubertův	
Hředle, Hředle u Zdic	-790907,4375	-1057901,585	13,925429	49,907289	648831_05	líhový kříž	1897	výborný	extravilán	ne		
Hředle, Hředle u Zdic	-781098,6875	-1058452,044	13,922649	49,901949	648831_07	socha	1998	dobrý	intravilán	ne	sv. Jan Nepomucký	
Hředle, Hředle u Zdic	-790446	-1058765,47	13,932121	49,900012	648831_06	líhový kříž	1897	výborný	extravilán	ne		
Hředle, Hředle u Zdic	-790994,5625	-1058994,196	13,925203	49,908264	648831_08	líhový kříž	neznamý	výborný	extravilán	ne		
Hvozdec, Hvozdec	-795691,9375	-1068202,712	13,87271	49,908262	650295_05	prostorová kaplička neznamý	neznamý	výborný	intravilán	ne	se zvonem	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-1TSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Hvozdic; Hvozdic	-798298,565	-1088207,719	13,87293	49,80021	650295 - 06	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Hvozdic; Hvozdic	-798290,8125	-1088850,096	13,872983	49,800297	650295 - 07	děrový kříž	neznámý	výbový	extravilán	ne		
Hvozdic; Hvozdic	-798282,3125	-1088113,305	13,872984	49,800413	650295 - 02	líhový kříž	1873	výbový	intravilán	ano (271372-324)		
Hvozdic; Hvozdic	-798296,625	-1088128,842	13,872952	49,800287	650295 - 04	děrový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne		
Hvozdic; Hvozdic	-798231,1875	-1088120,855	13,873127	49,800286	650295 - 01	vyklenutá kaplička	neznámý	výbový	intravilán	ne	socha sv. Jana Nepomuckého + líhový kříž	
Hvozdic; Hvozdic	-798179,625	-1088108,982	13,872908	49,800576	650295 - 03	boží muka	1701	dobý	intravilán	ano (155192-323)	saukromý pozemek, na louce	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Chloupek, Chloupek	-785745,125	-107079,616	13,88319	49,786235	656579 - 02	líhový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne		
Chloupek, Chloupek	-785742,125	-107079,149	13,88319	49,786243	656579 - 01	prostonožka kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne	se zvonici	
Chloupek, Chloupek	-781313,125	-106179,363	13,826131	49,872246	651669 - 03	líhový kříž	1898	výbový	extravilán	ne	rekonstrukce 2009	
Chloupek, Chloupek	-781681,4375	-1061125,564	13,919802	49,877397	651669 - 02	líhový kříž	1935	dobý	intravilán	ne	rekonstrukce 1975	
Chloupek, Chloupek	-781681,0625	-1061123,272	13,919803	49,877416	651669 - 01	prostonožka kříž	1788	výbový	intravilán	ne	se zvonici, součástí podání zbořilka, rekonstrukce 1986	
Chloupek, Chloupek	-782143,875	-1069393,369	13,919856	49,878464	651669 - 05	líhový kříž	neznámý	špatný	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Chusina Chusina	-7809 8 8375	-108901 189	13,827899	49,898271	651869_04	děrový kříž	1898	dobý	extravilán	ne	rekonstrukce 2000	
Jivina Jivina u Hlohovic	-789890 75	-108950 193	13,837329	49,798566	661261_02	liliový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Jivina Jivina u Hlohovic	-788891 4375	-108950 507	13,837321	49,79355	661261_01	protonová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se zvonem	
Jivina Jivina u Hlohovic	-789860	-108927 883	13,84449	49,790078	661261_03	liliový kříž	neznámý	dobý	extravilán	ne		
Komárov Komárov u Hlohovic	-787281 0625	-1088410 196	13,857274	49,805354	666648_01	protonová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ano (25960/2-2994)	se zvonem	
Komárov Komárov u Hlohovic	-787280 625	-108841 3	13,857283	49,805344	666648_02	liliový kříž	1899	výborný	intravilán	ano (25960/2-2994)	NKP spolu s kapličkou	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Komňov, Komňov u Hřeben	-787156,1875	-1085199,061	13,959307	49,80411	666648 - 03	hřebený kříž	1879	výborný	intravilán	ne		
Kropenky, Kropenky	-781752,5	-1085199,448	13,922948	49,858948	671070 - 01	prostonoží kámen	1823	dobrý	intravilán	ne	se prouhdi	
Kropenky, Kropenky	-781824,625	-1085305,01	13,920387	49,858574	671070 - 03	hřebený kříž	neznamý	výborný	intravilán	ne		
Kropenky, Kropenky	-781794,1875	-1085370,886	13,924045	49,851942	671070 - 02	prostonoží kámen	neznamý	dobrý	intravilán	ano (4985/2-33)	se prouhdi	
Lábovice, Lábovice	-771400,1875	-1084307,245	14,807137	49,864605	679577 - 05	hřebený kříž	neznamý	výborný	extravilán	ne		
Lábovice, Lábovice	-771190,5625	-1084754,583	14,07143	49,858486	679577 - 01	prostonoží kámen	neznamý	dobrý	intravilán	ano (15742-33)	se prouhdi	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-ŤISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Libovice, Libovice	-770437,875	-1085097,487	14,082466	49,856387	679577_03	hřbitovní kříž	neznámý	výbojový	extravilán	ne		
Libovice, Libovice	-770128,375	-1085015,698	14,086566	49,857507	679577_04	prostonožní kaplička	neznámý	výbojový	intravilán	ne	se zvonem	
Libovice, Libovice	-770943,8125	-1085133,358	14,07357	49,855427	679577_02	hřbitovní kříž	neznámý	výbojový	extravilán	ne		
Libovice, Libovice u Hrdovic	-778940,1875	-1085739,932	13,997566	49,833638	681300_01	hřbitovní kříž	neznámý	dobový	intravilán	ne		
Libomyšl, Libomyšl	-778665,5	-1085015,204	13,990733	49,875908	683205_04	hřbitovní kříž	neznámý	dobový	extravilán	ne		
Libomyšl, Libomyšl	-775109,75	-1085233,774	13,998931	49,873824	683205_03	prostonožní kaplička	neznámý	výbojový	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-ŤISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Libomyšl, Libomyšl	-776170,4375	-108249,111	13,998934	49,872386	66305 - 01	prostorová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ano (03241/2-301)	se zvoníčkem	
Libomyšl, Libomyšl	-776169,5	-108249,542	13,998429	49,872299	66305 - 02	hřbitovný kříž	1907	dobrý	intravilán	ano (03241/2-301)	NKP spolu s kapličkou	
Libomyšl, Libomyšl	-775922,5	-108270,314	14,002235	49,870729	66305 - 05	hřbitovný kříž	neznámý	dobrý	extravilán	ne		
Libomyšl, Zámkovice u Libomyšle	-773142,375	-108227,98	14,039665	49,879063	66303 - 02	žalovaný kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Libomyšl, Zámkovice u Libomyšle	-773194,875	-108231,866	14,039036	49,877669	66303 - 01	prostorová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se zvoníčkem	
Lochovice, Lochovice	-772930,8125	-108246,863	13,979226	49,851755	66468 - 01	socha	neznámý	dobrý	intravilán	ano (16933/2-352)	sv. František Xaverský	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Lobkovice, Lobkovice	-779394,375	-1094513,683	13,97912	49,852046	696468_03	socha	1887	dobý	intravilán	ano (494632,351)	Panna Marie - mariánský sloup	
Lobkovice, Lobkovice	-777492,375	-1094489,489	13,994134	49,852982	696468_04	vyklenutá kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ne	soukromý pozemek, č.p. 183	
Lobkovice, Lobkovice	-779398,125	-1094454,15	13,979891	49,851732	696468_02	socha	neznámý	dobý	intravilán	ano (375462,353)	sv. Jan Nepomucký	
Lobkovice, Lobkovice	-779422,125	-1094313,75	13,971014	49,853148	696468_05	kamenný kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne		
Lobkovice, Lobkovice	-779741,875	-1094248,831	13,966472	49,85337	696468_06	prostorová kaplička	neznámý	výbový	intravilán	ne	soukromý pozemek, č.p. 220	
Lobkovice, Lobkovice	-779739,1875	-1094203,989	13,952659	49,852474	696468_08	hlavový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUŘADNICE S-JTSK (Y)	(X)	DĚLKA (Y)	SÍLKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Lobkovice, Lobkovice	-779741,1875	-1084202,218	13,952624	49,952595	696468_07	prostorová kaplička	neznámý	dobý	intravilán	ne	se zvoníci	
Lobkovice, Lobkovice	-779754,3125	-1083946,191	13,951799	49,954754	696468_09	vyklenutá kaplička	1890	výbový	intravilán	ne	líhový kříž	
Malá Víska, Malá Víska	-779661,3125	-1071569,807	13,972999	49,778039	696414_03	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Malá Víska, Malá Víska	-779577,25	-1071533,339	13,973181	49,778472	696414_02	líhový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ne		
Malá Víska, Malá Víska	-7796576,875	-1071532,379	13,973184	49,778481	696414_01	prostorová kaplička	neznámý	výbový	intravilán	ne	se zvoníci	
Neumetelý, Neumetelý	-7726966,875	-1085774,837	14,038928	49,946223	704202_02	líhový kříž	1895	dobý	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO	
Neumětely	Neumětely	-773870,25	-1085098,879	14,03599	49,851999	704202_01	dřevěný kříž	neznámý	dobý	intranšitán	ne		
Neumětely	Neumětely	-774327,1875	-1085176,68	14,029063	49,850799	704202_03	liliový kříž	neznámý	dobý	intranšitán	ne		
Neumětely	Neumětely	-775296,6875	-1085177,516	14,015744	49,848505	704202_04	liliový kříž	neznámý	výbový	extranšitán	ne		
Olšeňka	Olšeňka u Hozovic	-796511,875	-1071678,527	13,81941	49,772088	710199_05	kříž (materiál neznámý)	neznámý	torzo	extranšitán	ne		
Olšeňka	Olšeňka u Hozovic	-791101,125	-1070263,519	13,8082	49,78071	710199_04	dřevěný kříž	neznámý	výbový	intranšitán	ne		
Olšeňka	Olšeňka u Hozovic	-793942,5625	-1070348,482	13,812498	49,782176	710199_02	liliový kříž	1841	výbový	intranšitán	ano (173962,370)	NKP spolu s kapličkou	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KF (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Olšeňka, Olšeňka u Holovic	-790945,375	-1070948,868	13,812461	49,782169	710199_01	protonová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ano (17398(2,370))	se prouhoci	
Olšeňka, Olšeňka u Holovic	-790152,625	-1070924,051	13,822935	49,779377	710199_03	děrový kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne		
Ossek, Ossek u Holovic	-799583,8375	-1066570,509	13,86201	49,821605	712841_01	protonová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se prouhoci	
Ossek, Ossek u Holovic	-798797,375	-1066560,198	13,86023	49,82214	712841_02	liliový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Ossek, Ossek	-799989,25	-1065555,56	14,000095	49,850349	713325_03	liliový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne	soukromý pozemek, č.p. 34	
Ossek, Ossek	-770521,8375	-1065625,92	14,081746	49,847307	713325_05	socha	neznámý	dobý	intravilán	ne	sv. David	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Oleš. Oleš	-770907,75	-1082027,067	14,081948	49,847897	713325_04	sošna	1728	dobý	intravilán	ne	sv. Jan Nepomucký	
Oleš. Oleš	-770495,625	-1087395,289	14,086169	49,835559	713325_01	líhový kříž	naznamý	výbový	extravilán	ne		
Oleš. Oleš	-770119,375	-1087282,857	14,091128	49,837386	713325_02	líhový kříž	naznamý	dobý	extravilán	ne		
Omlída, Omlída	-780224,1875	-1082326,613	13,942652	49,866798	761561_03	kamenný kříž	1849	výbový	intravilán	ne		
Omlída, Omlída	-779840,5	-1082472,685	13,947828	49,86777	716561_02	líhový kříž	1902	dobý	intravilán	ne		
Omlída, Omlída	-779827,0625	-1082324,05	13,947718	49,86811	716561_01	prostonožní kaplička	1782	výbový	intravilán	ne	se zvonem	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-1TSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Podolíř, Podolíř	-783094,5	-1087813,017	13,919554	49,816966	724033 - 01	líhový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Podolíř, Podolíř	-783273,8125	-1087953,628	13,911467	49,814594	724033 - 02	kříž (materiál neznámý)	neznámý	horzo	extravilán	ne		
Prácheň, Prácheň	-789398,25	-1082553,266	13,932901	49,866647	723904 - 01	vyklenutá kaplička	1832	výborný	intravilán	ano (č.16082,374)	socha sv. Jana Nepomuckého	
Prácheň, Prácheň	-789821,375	-1082937,891	13,939274	49,864913	723904 - 02	líhový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Prácheň, Prácheň	-781079,1875	-1082729,72	13,931999	49,863377	723904 - 04	líhový kříž	neznámý	špatný	intravilán	ne		
Prácheň, Prácheň	-789249,5625	-1081698,305	13,940599	49,874226	723904 - 03	celkový kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUŘADNICE S-JTSK (Y)	(X)	SOUŘADNICE WGS84 DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Rpely, Rpely	-781448,5	-1066705,29	13,939222	49,82824	743862_01	prostorová kaplička	1921	výborný	intenzivní	ne	se zvoníkem	
Rpely, Rpely	-781074,3125	-1066694,973	13,939222	49,828611	743862_02	hlinový kříž	naznamáný	výborný	intenzivní	ne		
Rpely, Rpely	-781575,3125	-1066620,328	13,931948	49,83237	743862_03	hlinový kříž	naznamáný	výborný	extrahován	ne		
Rpely, Rpely	-780728,125	-1066679,009	13,943899	49,828211	743862_04	děrový kříž	naznamáný	výborný	extrahován	ne		
Sklipol, Sklipol	-771243	-1066379,831	14,073892	49,843861	743819_02	socha	naznamáný	horzo	extrahován	ne		
Sklipol, Sklipol	-771244,1875	-1066391,014	14,073899	49,843851	743819_01	hlinový kříž	naznamáný	výborný	extrahován	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-1TSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Tužice	-794503,9375	-108373,987	13,98467	49,95012	79703_02	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Tužice	-794505,5625	-108379,551	13,98496	49,95004	79703_01	protonová kaplička	1898	výborný	intravilán	ne	se prvním	
Topčik	-793996,875	-108515,51	13,98692	49,97987	79704_03	kříž (materiál neznámý)	neznámý	luzo	extravilán	ne		
Topčik	-794226,625	-108961,585	13,98289	49,98643	79704_01	protonová kaplička	1899	výborný	intravilán	ne	se prvním	
Topčik	-794100,4375	-108930,022	13,98313	49,98661	79704_02	líhový kříž	1901	výborný	intravilán	ne		
Újezd	-788243	-108589,418	13,93794	49,93165	77373_01	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-UTSK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Újezd Újezd u Hrobovic	-788288,375	-1088989,237	13,838617	49,828285	779573 - 02	děrový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Velký Chlumec Velký Chlumec	-770759,4375	-1088109,488	14,08587	49,828282	779588 - 04	prostonoží kaplička	neznámý	dobrý	intravilán	ne	se zvonici	
Velký Chlumec Velký Chlumec	-770761,5625	-1088109,864	14,085858	49,828286	779588 - 05	líleový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Velký Chlumec Velký Chlumec	-770766,75	-1088823,822	14,085233	49,827299	779588 - 06	líleový kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne		
Velký Chlumec Velký Chlumec	-770769,25	-1088379,864	14,085211	49,828829	779588 - 03	líleový kříž	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Velký Chlumec Velký Chlumec	-770769,1875	-1088312,605	14,0868	49,827566	779588 - 01	prostonoží kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se zvonici	

OBEC KATASTR	SOUŘADNICE S-JTSK (Y)	(X)	DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Velký Chlumec, Velký Chlumec	-770538,75	-1067907,719	14,1066383	49,832133	779588_02	líhový kříž	neznamý	dobý	intravilán	ne		
Vizina, Vizina	-769882	-1066285,812	14,102934	49,85659	769300_02	líhový kříž	neznamý	výbový	intravilán	ne		
Vizina, Vizina	-769011,875	-1066315,169	14,102627	49,856623	769300_01	prostonož kříž	neznamý	dobý	intravilán	ne	se prouhdi	
Zaječov, Kvák	-787096,9375	-1072227,289	13,867575	49,77164	679882_03	líhový kříž	neznamý	dobý	intravilán	ne		
Zaječov, Kvák	-787712	-1072127,384	13,858774	49,77172	679882_01	líhový kříž	neznamý	výbový	intravilán	ne		
Zaječov, Kvák	-788082,8125	-1072565,194	13,855008	49,78657	679882_03	líhový kříž	neznamý	výbový	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUŘADNICE S-JTSK (Y)	(X)	DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Zaječív Zaječív	-789078,1875	-1072908,344	13,940966	49,766673	790889_01	scelba	1709	dobý	intravilán	ne	sv. Jan Nepomucký	
Zaječív Zaječív	-789072,3125	-1072908,548	13,941102	49,766435	790889_02	děrový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Zaječív Zaječív	-789066,625	-1072920,346	13,940879	49,766946	790889_05	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		
Zaječív Zaječív	-789549,5	-1071761,223	13,827297	49,7728	790889_06	líhový kříž	neznámý	výbový	extravilán	ne		
Zaječív Zaječív	-789440,25	-1071616,507	13,833965	49,774086	790889_03	prodávací kaplička	neznámý	výbový	intravilán	ano (G2239(2-405)	se zvonci	
Zaječív Zaječív	-789440,25	-1071616,625	13,833962	49,774051	790889_04	líhový kříž	neznámý	výbový	intravilán	ano (G2239(2-405)	NKP spolu s kapličkou	

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-TISK (Y)	(X)	SOUKADNICE WGS84 DELKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Základní Základ u Hrobovic	-796339,625	-1083989,839	13,981391	49,845303	793770 - 01	prostorová kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se zvonem	
Závrtek Závrtek	-793401,875	-1081083,555	13,986828	49,872555	793712 - 05	kamenný kříž	neznámý	dobrý	intravilán	ne		
Závrtek Závrtek	-793404,0625	-1081087,057	13,986965	49,872699	793712 - 06	drevený kříž	neznámý	dobrý	intravilán	ne		
Závrtek Závrtek	-793125,5	-1080201,789	13,989714	49,88031	793712 - 07	litinový kříž	1882	dobrý	extravilán	ne		
Závrtek Závrtek	-794100,75	-1081314,073	13,986965	49,872603	793712 - 01	boží muka	neznámý	dobrý	extravilán	ne		
Závrtek Závrtek	-794339,625	-1081570,748	13,983758	49,89398	793712 - 04	litinový kříž	neznámý	dobrý	extravilán	ne		

OBEC KATASTR	SOUKADNICE S-7TSK (Y)	(X)	DĚLKA (Y)	ŠÍŘKA (X)	ČÍSLO	TYP	ROK VZNIKU	STAV	UMÍSTĚNÍ	KP (ČÍSLO)	POZNÁMKA	FOTO
Zábrnk, Zábrnk	-782972	-1081230,782	13,992602	49,872997	795712_08	scpita	neznámý	dobý	intravilán	ne	Panna Marie s Jazíškem, vykernek v domě č.čp. 43	
Zábrnk, Zábrnk	-782558,875	-1082037,487	13,995799	49,996964	795712_03	vykernekůá kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne		
Zábrnk, Zábrnk	-782787,375	-1081452,215	13,992823	49,872039	795712_02	děvený kříž	neznámý	výborný	extravilán	ne		
Zábrnk, Zábrnk	-782705,875	-1082153,377	13,977742	49,996931	795712_09	predsoná kaplička	neznámý	výborný	intravilán	ne	se pronicí	
Zábrnk, Zábrnk	-782967,75	-1082165,189	13,992931	49,996975	795712_10	líhový kříž	neznámý	dobý	intravilán	ne		